Maros megye legolvasottabb napilapja!

NÉPÚJSÁG

2019. május 2., csütörtök
LXXI. évfolyam
97. (20178.) sz.
Ára: 3 lej
(előfizetőknek 1,43 lej)

KÖZÉLETI NAPILAP

A rossz idő ellenére, a hagyományhoz híven

Családi majális a Maros partján

Fotó: Nagy Tibor

Az RMDSZ marosvásárhelyi szervezete az idén is szervezett családi majálist a Maros partján. Igaz, rányomta a bélyegét a rendezvényre az előre jelzett rossz időjárás és az is, hogy EP-kampány lévén nem lehetett pártégisz alatt nyilvános akciót szervezni. De a találkozó nem erről szólt.

Május elseje, amióta világszerte ünneplik, különböző színezetet, értelmet kapott. Ettől eltekintve egy állandó jellemzője, jellegzetessége volt: a munka ünnepe mindannyiunkról szól, azokról, akik ezzel keressük meg mindennapi kenyerünket, és egy közösségi érzés köt össze bennünket. Majáliskor – a társadalmi ranglétra bármely fokán állók – kivonultak a természetbe, piknikkosaraikkal, később rostélyossal, vagy egyszerűen a tarsolyból előkapott élelemmel, itallal, hogy együtt legyenek. Május elseje nemcsak a munka ünnepe, hanem – nagyon sok országban – a természetjárás, a turistaszezon nyitása is. A hagyományhoz hozzátartozott – évtizedek óta a marosvásárhelyi polgárok valahova kivonultak. Volt, aki a Somostetőre,

(Folytatás a 10. oldalon)

Lélekkikötők

Kedei Zoltán festőművész kisgrafikatárlatának megnyitásával egyidejűleg mutatták be Székely-Benczédi Endre két verskötetét. Az esemény házigazdája, Kecskés Csaba lelkész-esperes köszöntötte a két kerek évfordulós alkotót, a találkozó résztvevőit és az előadókat.

2.

„A tanárhiány miatt nem lehet magyar tagozat a MOGYTTE-n”

A marosvásárhelyi egyetemen sokkal több a diák, mint a magyarul oktató tanár, ezért ha fenn akarjuk tartani ezt a magas diáklétszámot, több oktatóra van szükség.

4.

A fájdalom és a fájdalomcsillapítás

A morfin és más opioidok rendkívül fontos fájdalomcsillapítók, de nagyon sokszor nem használják ki eléggé őket. Orvosok, nővérek félnek attól, hogy rászokik a beteg.

6.

Segítők óriási tehervállalása

Romániában a civil szervezetek által nyújtott hiánypótló szociális szolgáltatásokra méltánytalanul kevés anyagi forrást biztosít az állam, az unió más tagországainak gyakorlatával ellentétben. Ez a hazai valóság nagymértékben korlátozza a szervezetek tevékenységét.

10.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Szolgáltatásaink:
- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:
- Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:
- Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:
- Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282
- A Danubius Hotelben. Tel. 0742-100-323

Aktuális

Fél évszázados lemaradás

Antalfi Imola

Ahogy tavaszodik, egyre több kátyú tarkítja az utakat. A Marosszentgyörgyön átvezető 15-ös úton betömték a télután hirtelen megjelent apróbb gödröket, azóta viszont újabbak lettek, a csatornafedelek körül felszakadt az aszfalt, emiatt a közlekedés balesetveszélyes. Az aknafedőket jelző táblák mintha csak részei lennének a nagy korszerűsítési projektnek – évek óta nem tudunk szabadulni tőlük. Ezt az utat úgy korszerűsítették, hogy azóta sem lehet mind a négy sávon haladni. A külső közlekedési sáv mindkét irányban inkább parkolásra alkalmas, hisz tele van gödrökkel, jelzőtáblákkal, meglazult aknafedőkkel. Ha „ki is ment garanciából” a Strabag által kivitelezett munkálat, az országos útügy, amelynek feladata lenne a karbantartás, nem javíttatja. A szentgyörgyi tetőről a minap is a külső sávon beereszkedő kamion hirtelen szembetatálta magát egy aknajelző táblával, alig tudott fékezni, kis híján balesett lett belőle.

De mit is várjunk el egy olyan útügyi intézménytől, amely az elmúlt évtizedben még félezer kilométer autópályát sem volt képes átadni a forgalomnak? Szinte negatív rekordot dönthet a tavaly átadott 60 kilométer sztráda. Ennek az országnak a vezetését nem zavarja, hogy a 86 ezer kilométer közút közel fele még mindig kövezett, illetve földút, az aszfaltozott utak minőségére leginkább a csapnivaló jelző illik. A statisztika szerint a főutak 10,6 százaléka (1873 kilométer) négysávos, 1,6 százaléka (290 kilométer)

(Folytatás a 3. oldalon)

MÁJUS

2., csütörtök

A Nap kel
6 óra 7 perckor,
lenyugszik
20 óra 32 perckor.
Az év 122. napja,
hátravan 243 nap.

Isten éltessen!

Ma **ZSIGMOND**, holnap **TÍMEA, IRMA** napja.
ZSIGMOND: germán eredetű, jelentése: győzedelmes védő.
TÍMEA: Jókai Mór névalkotása valószínűleg a görög Euthymiából.

IDŐJÁRÁS
Változékony idő, előfordulhat zápor és zivatar

Hőmérséklet:
max. 19°C
min. 7°C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2019. április 30.

1 EUR	4,7582
1 USD	4,2440
100 HUF	1,4743
1 g ARANY	175,3093

Megyei hírek

Még nem költözik el az éjjeli menedékhely

A marosvásárhelyi tanács múlt csütörtökön elhalasztotta azt a tervezetet, amelynek alapján a Vasile Lupu utca 1. szám alatti ingatlant megvásárolták volna a Rozmaring utcai éjjeli menedékhely elköltöztetése céljából. Az új helyszín kiváltotta a környék lakóinak elégedetlenségét, a tanácsülésen felszólaló képviselőjük nehezményezte, hogy a meggyesfalvi negyed érintett lakóit senki nem kérdezte meg. Negyvennégyen írták alá a tiltakozást, kérve a tervezet elutasítását, hangsúlyozva: a menedékhely elköltöztetésével a probléma is költözik, de nem oldódik meg. Makkai Gergely alpolgármester szerint, ha a területet a polgármesteri hivatal megvásárolná, ott kialakítható lenne az éjjeli menedékhely, a közelben levő kultúrotthont pedig nappali központként hasznosíthatnák. A tervezet hamarosan ismét a tanács elé kerül.

Festmények és ünnepi műsor a Bolyaiban

A Scola Particula 1557 – Bolyai 2000 Egyesület ünnepi műsorral készül május 6-án, hétfőn 14 órától a Bolyai Farkas Elméleti Líceum – Református Kollégium díszterében Márkos Ferenc, az iskola egykori diákja, későbbi testnevelő tanára, jelenleg az Egyesült Államokban élő festőművész tiszteletére. Festményei, azaz a Bolyai család, valamint a Református Kollégium és Bolyai Farkas iskola tanárainak portréi az iskola falait ékesítik; egy részük a tanári szobában, másik részük az igazgatói irodában kapott helyet. Az ünnepi műsor után festmények átadására kerül sor.

A rendrakásról és az összefogásról az Erdély TV-ben

A Pszichotrillák ma 20 órai adásában a rendrakásról lesz szó, kicsit másként. Kádár Annamária és Badics Petra otthonunk és egyben életünk rendszerezésének egyfajta újragondolásáról beszélget. Kárpát-medencei összefogásra van szükség ahhoz, hogy egységesen és erősen tudjunk fellépni itthon és az Európai Unióban. Miről szól ez, mi a tétje és hogyan valósulhat meg? – erről kérdezi Jakab Orsolya a Mérlegen című, ma 21.30 órakor kezdődő műsorban Hidvégi Balázst, a Fidesz kommunikációs igazgatóját és Vincze Lóránt FUEN-elnököt.

Hulladékgyűjtés Mezőpanitban

Mezőpanit község önkormányzata és a helyi civil szervezetek hulladékgyűjtési akcióra kerítenek sort május 4-én, szombaton Mezőpanitban. Gyülekező reggel 9 órakor a polgármesteri hivatal udvarán, ahol kialakítják a csoportokat, és megbeszélik a célpontokat. A gyűjtés után, 14 órakor a Lyukgödrében kialakított lovaspályán folytatódik a nap, ahol lehetőség lesz lovagolni, szalonnát sütni, piknikezni. A szervezők a szemétgyűjtéshez zsákot, kesztyűt biztosítanak és a piknikezéshez szükséges élelemről is gondoskodnak. Kapcsolattartó: Sikó László, tel. szám: 0787-723-733.

A Farída az András Lóránt Társulatnál

Az András Lóránt Társulat március elején mutatta be legújabb, Farída című kortárstánc-előadását, amelynek rendező-koreográfusa Macaveiu Blanka. Az igaz történeten alapuló produkciót legközelebb május 5-én, vasárnap, majd 6-án, hétfőn 19 órától lehet megtekinteni a társulat marosvásárhelyi székhelyén, a Brăila utca 10. szám alatt, a régi ortodox zsinagóga épületében. Jegyek a helyszínen kaphatók, előzetes jegyfoglalás a 0754-782-216-os telefonszámon.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Tárlat és könyvbemutató a Kövesdombon

Lélekkikötők

Vers és rajz összefonódásának zsúfolásig telt helyszínévé vált Marosvásárhelyen április 29-én délután a kövesdombi unitárius egyházközség Bözödi terme. Kedei Zoltán **festőművész kisgrafikatárlatának megnyitásával egyidejűleg mutatták be** Székely-Benczédi Endre **két verskötetét. Az esemény házigazdája,** Kecskés Csaba **lelkész-esperes köszöntötte a két kerek évfordulós alkotót, a találkozó résztvevőit és az előadókat.**

Szer Pálosy Piroska

Líra és képzőművészet egybefonódása

Az ünnepség nyitómozzanataként *Kecskés Lajos* nyugalmazott lelkipásztor Hadnagy József *Köszöntés így hetven táján* című, Székely-Benczédi Endre 70. születésnapjára írt versét olvasta fel.

Kedei Zoltán számára ez a számadás éve, a művész idén ünnepli 90. életévét, gazdag alkotói munkássága több mint hat és fél évtizednyi – mondta felvezetőjében *Doszlop Lídia* műsorvezető. A tárlat anyaga 24 kisebb méretű vegyes technikájú alkotás. Munkásságát végigkísérik a pasztell- és grafikai alkotások, melyek többsége vázlatból alakult önálló munkává. Rajzai, grafikái, pasztelljei is az olajfestmények mondanivalójához igazodnak, ezek a rajzok alapjai a vászonra vitt és olajba álmodott kompozícióknak. Az alkotó vallomása szerint nem készít metszeteket, sokszorosított grafikát, rajzai egyediek, és a színes vázlatok, pasztellek is inkább grafikák. Hozzászólásában a képzőművész kétértelmű humorral fűszerezve jegyezte meg, hogy őt „nagyképű" festőművésznek tartják, mivel ritkán állít ki kisméretű alkotásokat, ezúttal azonban a helyszín és a könyvbemutató keretében ez kézenfekvőnek tűnt. „Évek óta mondom, hogy nem állítok ki többé, ennek ellenére újra és újra megteszem… nem lehet ellenállni. A művészetben a nyugvópontot keresem, szavak hiányában a festészethez menekülök" – mondta. Kedei Zoltán említést tett a várban lévő Vár-lak műtermében tartott több mint harminc könyvbemutatóról, a helyszínváltoztatás előzményeiről, amelyet *Bölöni Domokos* író, újságíró kezdeményezett, aki az általa alapított Súrlott Grádics irodalmi kör révén a Maros és Nyárád menti tollforgatókat egyaránt ösztönzi. A jelenlegi tárlat lélekkikötőként is jellemezhető, ahol a szemlélődő megpihenhet, miután a művész átvezet a drámától a pasztell megnyugtató líraiságáig, a szenvedéstől az örömig, a hatást pedig Székely-Benczédi Endre versei fokozzák – fogalmazott a művészettörténész.

Testvérek egyazon kultúrában

A tárlat bemutatását követte az egykori matematikatanár, a hetvenéves Székely-Benczédi Endre két verseskötetének ajánlása. A *Szívmeleg ujjak arcomon* című kötet gyermekeknek és gyermekekről szól, a *Begyűjteném szavaidat* című pedig felnőtteknek. A Szívmeleg ujjak arcomon című új kötet célközönsége a gyerekek, nem véletlen, hogy a szerző unokáinak készült, a kötetillusztrációk is az unokák által készített rajzok. Amint a méltató fogalmazott, almamosolyú gyermekversek, nem csak gyerekeknek, amelyekben a gyerekkor legkülönbözőbb helyszínei, legmeghatározóbb tárgyai, mozzanatai törnek felszínre. 1990 előtt más volt a súlya meg a gyakorisága is a leírt és kinyomtatott magyar szónak, mint utána. Székely-Benczédi Endre is megteremtette magának az irodalom közös földjén az ő saját világát. Túljutva az élet delén, immár nem a lázadás, a világgal való perlekedés határozza meg verseinek alaphangulatát. A szerző ars poeticája megírni mindent, ami volt, van és lehetséges. „Nem akarom megváltani a világot, de szeretném olyannak mutatni, amilyennek látom. Voltak, vannak és lesznek apró, mindennapjainkba nyúló részletek, amelyekre odafigyelni érdemes…" – hangzott el. A költő elérzékenyülten mondott köszönetet az egybegyűlteknek, köszöntötte a Súrlott Grádics tagjait, mint hangsúlyozta, a hasonló összejövetelek baráti találkozók, mert „testvérek vagyunk egyazon kultúrában" – mondta, majd a közönség soraiból *Márton Károly* is felolvasta a költő tiszteletére írt *Ha én kicsi volnék* című humoros versét.

A könyvbemutató sikeréhez, a jó hangulathoz ezúttal is elengedhetetlen volt *Kilyén Ilka* színművésznő jelenléte, aki a versek ihletett tolmácsolása révén nyújtott ízelítőt, a lelkes közönség pedig vastapssal jutalmazta közvetlen előadásmódját. Közreműködött Székely Levente hegedűművész és tanítványai: Fülöp Orsolya, Gyárfás Renáta, Negrea Anna és Ludescher László. A marosvásárhelyi Juventus Kiadónál megjelent köteteket Bölöni Domokos szerkesztette, a kiadvány technikai szerkesztője Donáth-Nagy György.

Fotó: Nagy Tibor

RENDEZVÉNYEK

Stockholmi művészek Marosvásárhelyen

Május 3-án, pénteken 19 órakor két Stockholmban élő képzőművész, Kenneth Pils és Jaeger Tibor munkáiból nyílik kiállítás a marosvásárhelyi Art Nouveau Galériában. Jaeger hazatérő kiállító, 1983-ban ment el Vásárhelyről, majd hosszabb magyarországi, finnországi tartózkodás után mintegy két évtizede telepedett le a svéd fővárosban. Sokfelé állított ki a világban egyéni és csoportos tárlatokon, három éve Marosvásárhelyen mutatott be válogatást grafikáiból. A mostani EGY/KOR/LÁT című kiállítás az akkorinál gazdagabban merít erdélyi gyökerű művészetének grafikai terméséből. Kenneth Pils festő, szobrász több mint húsz esztendeje állít ki rendszeresen hazájában és a környező országokban, Finnországban, Németországban, Dániában. Marosvásárhelyen kiállított festményein főként emberábrázoló tehetségét mutatja fel, grafikái naplószerűen vetítik a nézők elé az utóbbi évek életérzéseit. Munkásságukat Mana Bucur, a képzőművészek szövetsége helyi fiókjának elnöke és Gáspár Sándor rádiószerkesztő méltatja a megnyitón.

Szent György-napi koncertek Marosszentgyörgyön

A Szent György Napok rendezvénysorozata keretében május 3-án, pénteken 21 órától a magyar heavy metal történetének egyik legsikeresebb együttese, az Ossian koncertezik Marosszentgyörgyön. 4-én, szombaton 19 órától Vizi Imre, 20 órától ByeAlex és a Slepp hallgatható meg.

A Vintage Dolls a Jazz Clubban

Május 4-én, szombaton 20 órakor a Vintage Dolls együttes koncertezik a marosvásárhelyi Jazz & Blues Clubban. A belépő 20 lej.

Ősi Kovács Imre kiállítása

A Veszprém megyei Ősi községben működő Ősi Kovács Alkotóműhely alapítója és irányítója, a magyar kultúra lovagja és Aranyecset díjas festőművész, Ősi Kovács Imre kiállítása nyílik meg május 5-én, vasárnap déli 12 órakor a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség Dersi János termében. A tárlat három hétig látogatható, naponta 9–13 óra között.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ: Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK: Antalfi Imola, Benedek István

MUNKATÁRSAK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroska, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Katalin, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁMMENEDZSER:** Borbély Ernő – **e-mail:** reklam@e-nepujsag.ro, tel. 0742-828-647.
REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn, tel/fax: 00-40-(0)265-268-854. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro
Telefon: titkárság: 0265/266-780 és tel/fax: 0265/266-270, közönségszolgálat: 0365/410-440, 0265/266-780. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben, tel.: 0742-828-647.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 8-16 óra, péntek: 8-15 óra, szombat zárva, vasárnap: 10.30-14.30 óra között.

6423578000069
ISSN 1220–3475 (print);
ISSN 1584–3238 (online)

Kelemen Hunor a kormányfőnek: állítsa le az úzvölgyi katonatemető átalakítását

Levélben kérte Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke Viorica Dăncilă miniszterelnököt, hogy az ügy tisztázásáig közigazgatási úton állítsa le az úzvölgyi katonatemető átalakítását.

A miniszterelnöknek címzett levélről az RMDSZ hírlevele tájékoztatott kedden. Kelemen Hunor politikailag tűrhetetlennek, közigazgatásilag törvénytelennek tartotta, hogy román katonasírok parcelláját hozták létre a Székelyföld keleti peremén fekvő Úzvölgye első világháborús osztrák-magyar katonai temetőjében anélkül, hogy engedélyt kértek volna a temető tulajdonosától, Csíkszentmárton önkormányzatától. Az RMDSZ közölte: tiltakozik a lépés ellen, amelyet törvénytelennek és kegyeletsértőnek tart.

„Mindenkinek joga van emlékhelyet állítani és megemlékezni, azonban határozott meggyőződésünk, hogy egyetlen emlékhelyállítás vagy megemlékezés sem sértheti egy közösség érzékenységét és méltóságát” – idézte a hírlevél Kelemen Hunor levelét.

Kedden a Magyar Polgári Párt (MPP) is közleményben tiltakozott az úzvölgyi katonatemető átalakítása ellen. Kinyilvánította, hogy kegyeletsértőnek és történelemhamisítónak tartja a beavatkozást, mely által a magyarság „nemzeti ellenállásának és megmaradásának az egyik utolsó jelképe” vesz el végleg.

Az MPP közölte: levélben tájékoztatták a történtekről a magyar Honvédelmi Minisztérium illetékes államtitkárát, kérve a Románia és Magyarország közötti egyezmény vonatkozó előírásainak betartatására. A párt azt is kinyilvánította, hogy az ügyben határozott lépést vár az RMDSZ-től és a Hargita Megyei Tanácstól, és partnerséget vállal a szövetséggel a határozott kiállásban.

Közleményben tiltakozott kedden este az úzvölgyi katonatemető önkényes átalakítása miatt az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) elnöksége is. A párt szerint a többszörösen törvénytelen temetőfoglalás a magyarországi román és a romániai magyar hadisírok jogi helyzetéről 2008-ban kötött román–magyar államközi megállapodást is súlyosan megsértette. A párt szerint az eset híven tükrözi, hogy Románia nem jogállam.

Az EMNP kijelentette: ennek ellenére a jog eszközeinél marad, és közigazgatási bírósági eljárást kezdeményez Dormánfalva önkormányzata ellen, hogy semmisítsék meg a „területrablást szentesítő helyi önkormányzati határozatot”. A párt ugyanakkor kezdeményezte a Hargita Megyei Tanács rendkívüli ülésének az összehívását az ügy részleteinek a tisztázására.

Az erdélyi magyar sajtó a Székely Virtus Hagyományőrző Egyesület fényképes tájékoztatása alapján számolt be arról, hogy a Kárpátokon túl fekvő Dormánfalva (Dărmăneşti) önkormányzata önkényesen létrehozta az első és második világháborúban elesett román katonák emlékhelyét a közigazgatásilag Csíkszentmártonhoz tartozó Úzvölgye első világháborús osztrák–magyar katonai temetőjében. A beavatkozás során 52 betonkeresztet és szintén betonból készített nagyméretű ortodox keresztet állítottak fel a bekerített magyar sírkertben, ahol az Osztrák-Magyar Monarchia mintegy hatszáz katonája nyugszik. Dormánfalva önkormányzata május 17-re hirdette meg a román katonák emlékhelyének ünnepélyes felavatását.

A Kárpátok gerincétől keletre, a Moldva felé folyó Úz völgyében mind az első, mind pedig a második világháborúban véres csatákat vívott a magyar hadsereg az orosz, illetve szovjet erőkkel támogatott román hadsereggel. Az úzvölgyi katonatemető Hargita megye legnagyobb és legjelentősebb első világháborús emlékhelye. A temetőben 1994-ben második világháborús emlékművet is állítottak, melynél évről évre augusztus 26-án tartanak nagyszabású megemlékezést.

A Csíkszentmárton község leltárában szereplő temetőt az elmúlt években az önkormányzat forrásaiból, a magyar Honvédelmi Minisztérium és magánszemélyek adományaiból újították fel. A bekerített, székelykapuval ellátott emlékhelyen mintegy hatszáz fakeresztet állítottak, melyekre felkerültek az Úz folyó völgyében vívott csatákban elesett magyar katonák nevei. A román katonákra emlékeztető kereszteket részben a temető sétányára, részben a még meg nem jelölt magyar katonasírokra állították.

Úzvölgye közigazgatásilag a 33 kilométerre fekvő Csíkszentmártonhoz tartozik, de a 25 kilométerre fekvő Dormánfalvához esik közelebb. A településről 2017-ben költözött el az utolsó lakos. *(MTI)*

Ország – világ

Emelt összegű gyermekpénz – májustól

A 2019. évi 9-es számú sürgősségi kormányrendelet értelmében áprilistól 300 lejes támogatás jár a gyerek 2 éves koráig, és ugyanekkora összeget kapnak 18 éves korukig a fogyatékkal élők is. A 2 és 18 év közöttieknek folyósított, úgynevezett gyermekpénz összege az eddigi 84 lejről 150 lejre nő. A februárban elfogadott rendelet szerint az emelés az idei költségvetési törvény életbe lépését követő hónap első napjától érvényes. Az államfő március 15-én hirdette ki a költségvetési törvényt, így áprilistól jár az emelt összegű gyermekpénz, amelyet májusban folyósítanak. Az országos szociális felügyeleti és kifizetési ügynökség (ANPIS) adatai szerint 2019 márciusában országszerte 3.647.178 gyerek részesült a támogatásból. A legtöbb kedvezményezett (332.714) Bukarestben volt, aztán Iaşi (181.697), Suceava (137.971) és Bákó megye (130.843) következett a sorban. (*Agerpres*)

Forgószél és jégeső okozott károkat

Tucatnyi házról tépte le a tetőt és egy utasokkal teli autóbuszt is felborított a viharos erejű szél kedden Călăraşi megyében, ahol a közösségi oldalakra feltöltött videófelvételek tanúsága szerint forgószél söpört végig. Drajna település térségében 16 lakóházról tépte le a tetőzetet a szélvihar. A Románia déli részén átvonult zivatarok másutt is villanypóznákat és fákat döntöttek ki. Prahova megyében jelentős mennyiségű jégeső okozott károkat. A megye több településén elöntött pincékhez és gazdasági épületekhez riasztották a katasztrófavédelmet, hogy kiszivattyúzzák a vizet. (*MTI*)

Csökkennek a banki törlesztőrészletek

A kormány fő erejét képező Szociáldemokrata Párt (PSD) Facebook-bejegyzésben közölte: 18 százalékig terjedő értékkel csökkennek a banki törlesztőrészletek. Mint ismeretes, csütörtökön jelentik be a kamatláb új referenciamutatóját, ami a háromhavi ROBOR-t váltja a változó kamatozású hitelek törlesztőrészletének kiszámításánál. Kiemelték ugyanakkor, hogy a kedvezőbb kamatláb kiszámításához a banki ügyfeleknek el kell menniük a pénzintézethez, ahonnan a kölcsönt igényelték, és kérniük kell a hitel újrafinanszírozását a megváltozott körülmények között. A Román Nemzeti Bank (BNR) május másodikán 11 órakor a honlapján jelenti majd be a negyedévi referenciamutatót, amit az ezentúl felvett, változó kamatozású hitelek havi törlesztőrészletének kiszámításakor alkalmazni fognak. *(Mediafax)*

Ugrott a jogsi

Országszerte több mint 400 gépkocsivezető maradt jogosítvány nélkül, és 89 jármű forgalmi engedélyét vették el a közlekedésrendészet munkatársai által kedden végzett ellenőrzések nyomán – tájékoztatott az Országos Rendőr-főkapitányság. A belügyminisztériumi egységek összehangolt, a közrend és a közbiztonság megőrzésére irányuló akciói során 766 bűncselekményt észleltek, 113 személyt bűntett elkövetésén értek tetten, és kilenc, elfogatóparancs hatálya alatt álló személyt kerítettek kézre. A rendőrök emellett 1,9 millió lej értékben szabtak ki bírságot, és 3300 lej értékben koboztak el javakat. *(Agerpres)*

László

Kedves mosolya átfűtötte a szobát. Ez volt az a dolog, ami először feltűnt. Szigorú, kérlelhetetlen jogásznak hittem, amíg csak olvastam róla, suttogva említették a nevét. Minket védett, értünk aggódott, érdekeinkben járt el önzetlenül. Nem várt hálát, pláne nem hálálkodást. Tette, amit magára vállalt.

Tőlünk távol „és mégis oly közel”, néha csak sláger szavaival mondhatók el a dolgok, a kis alapigazságok. Párizsban született, emigrációban. Szüleit a kelet-európai vörös diktatúra (diktatúrák) kényszerítették vándorbotot venni. Végül a minden remények országában, az Államokban kötöttek ki. Apja évekig a a New York-i városi könyvtárban dolgozott. Megmutatta a hatalmas cédulakatalógust, melyen évekig dolgozott. Kartotékok, amelyek annyi nagyszerű gondolathoz, széphez és sokféle előjelű valósághoz mutattak utat. Hol kereshető, hogyan lelhető meg gyorsan az információ. Rólunk is az, amit nem hazudhatott el a rendszer.

László hitt az igazságban, a jog erejében, a tiszta rációban. Szépen és választékosan beszélt magyarul. Élveztem kissé ódivatú kifejezéseit, amelyek az ő ajkáról természetesen hangzottak, de mi ideát az egy nyelvet beszélők tömegében már nem nagyon hallhattuk, legfennebb a színházban, egyetemi katedráról, csupán olvastuk jobb sorsra és érzelmekre méltó könyvekben.

1996-ben New Yorkban voltam, s meghívott irodájába, amely Manhattan szívében volt. Hallott rólam, vagy ismerte nevemet és néhány írásomat, nem tudom. De alaposan kikérdezett arról, mi van nálunk, velünk, mit hiszünk, mit gondolunk, hogyan boldogulunk. Nem lehetett igazán újat mondani neki, úgy éreztem, mégis türelmesen végighallgatta mondókámat. Irodájában erdélyi fiatalok tanulták a nagypolitikát, a felelős publicisztikai attitűdöt. Értette dolgainkat, hiszen ez volt érdeklődése iránya, pályája, törekedése, koncepciójának valóságos és sokszor virtuális terepe. A HHRF hosszú ideig felelős, fontos, reményt adó rövidítés volt. Ő volt ennek a lelke.

Csütörtöki kimenő
– Sebestyén Mihály rovata –

Családjának erdélyi-romániai részéhez régi barátság fűzött. Talán ez lehetett – gondolom most, két évtized múltán – a meghívás alapja. Házában is fogadott, amely olyan volt, mintha valahol a Balaton partján vagy havasok alján álló régi udvarház lenne. Pedig Jersey-ben volt, egy egymásba láncolódó településsorozat kellős közepén. Benne sok-sok ember: magyarok, angolszászok, zsidók, régi emigránsok. Volt, aki beszélgetett, mások zenét hallgattak vagy kint ültek a kertben, egy sokfordulós, izgalmas asztaliteniszmérkőzést néztek, melyet László vívott Bukarestből elszármazott műépítész sógorával. Ott találkozhattam Sütő András amerikai fordítójával, aki átadta nekem legfrissebb fordításkötetét, benne az Egy lócsiszár virágvasárnapjával és a Csillag a máglyán angol változatával.

Rajongott építészmérnök feleségéért, gyengéd volt szüleihez, akik már közel a századikat taposták, gyermekeiért, zongoraművész kislányáért, Júliáért és az életrevaló, vidám Daniért. Három nyárral ezelőtt a Téka udvarán beszélgettünk mint régi ismerősök, barátok. Az óhazát megismerni hozott Amerikában született, magyar gyökerű fiatalokat. Utoljára meghallgattuk Júliát, aki a New York-i művészeti akadémia egyik termében kora este (április volt) Chopint játszott. Angolul-magyarul beszélgettünk társaságával. Mintha nem lettek volna nyelvi határok. És talán lelkiek sem.

Adósa maradtam. Azt ígértem, édesanyja családjáról majd történeti beszámolóval szolgálok. Hiszen az 1922-ben elhunyt öregúrról sokat tudtam meg a korabeli újságokból. Egykor Maros-Torda vármegye és a szabad királyi város főispánja volt, majd belügyminiszter. Bernády György legjobb segítője, támogatója. Nevét valaha utca is viselte Vásárhelyen. A Sándor Jánosét. Meg egy közkút az egyetemhez felrúgtató szerpentin kanyarulatában.

Nem tudtam, hogy súlyos beteg volt. Szelíd, kedves mosolya hosszú, békés öregségre predesztinálta. Úgy látszik, az eleve elrendelés csak elméleti lehetőség. Vagyis hát, könnyebbre és szomorúbbra fordítva a szót: Hámos László, barátom, emléked elménkben, szívünkben nem fog elhalványulni. Igaz és kiváló ember voltál. Különb magyar. Nyugalmad legyen békés odatúl a nagy vizeken.

Fél évszázados lemaradás

(Folytatás az 1. oldalról)

háromsávos és 0,2 százaléka (31 kilométer) hatsávos. Az sem zavaró számukra, hogy a szakemberek elmondták: közlekedésbiztonság szempontjából legalább 50 évvel elmarad az utak állapota attól, amilyennek lennie kellene. Az viszont komolyan érdekelhetné a hatóságokat, hogy az elmúlt két évben Romániában 1 millió lakosra számítva közel százan haltak meg közlekedési balesetben. Ez az európai átlagnak a kétszerese. Hogy érthetőbb legyen: évente közel harmincezer közlekedési balesetben megközelítőleg 2000 ember hal meg. Akár úgy is mondhatjuk, hogy naponta öten. És nem kizárólag a szabálytalan vezetés miatt. Az útinfrastruktúrával szorosan összefüggő közlekedésbiztonság javítása, úgy látszik, ma még nem prioritás Romániában. Van helyette rendőrségi jó tanács a sofőröknek: vezessenek fokozott figyelemmel, ne menjenek bele kockázatos előzésekbe. Ez a minimum és a maximum is.

Ecaterina Andronescu tanügyminiszter Marosvásárhelyen

„A tanárhiány miatt nem lehet magyar tagozat a MOGYTTE-n”

Április 30-án a földrajz tantárgyverseny országos szakaszának nyitóünnepségére érkezett Marosvásárhelyre Ecaterina Andronescu oktatási miniszter. A szerdától vasárnapig zajló rendezvényen 365 VIII–XII. osztályos diák vesz részt 47 tanár kíséretében, a központi javítóbiztottságban pedig 46 egyetemi és középiskolai tanár értékeli a diákok teljesítményét. A nyitóünnepséget követően az oktatási tárca vezetője az iskolaigazgatókkal ismertette az általa kidolgozott új tanügyi törvénytervezet főbb jellegzetességeit.

Bodolai Gyöngyi

Ecaterina Andronescu — Fotó: Bodolai Gyöngyi

A két rendezvény között nyilatkozott az újságíróknak is. A kérdésre, hogy a sok tantárgyverseny közül, amelyek az ország különböző városaiban zajlanak, miért pont Marosvásárhelyt választotta, elmondta, hogy járja az országot, több megyeszékhelyen is megfordult. A földrajz tantárgyverseny megnyitóján azért tartotta fontosnak jelen lenni, hogy határozottan megcáfolja azt a híresztelést, miszerint a földrajzot törölni akarja az érettségi tantárgyak közül. Ezenkívül nagy szeretettel jön Marosvásárhelyre, ahol jó iskolák és egyetemek vannak, amelyeket örömmel méltat.

– Miniszter asszony, egy hónappal ezelőtt vártuk Marosvásárhelyre, tisztázandó, hogy a MOGYTTE-n miért alakulhatott meg az önálló angol kar, és a magyar miért nem. Különösen azért fontos az ön válasza, mert egyike volt azoknak a miniszereknek, akik 2012-ben aláírták a román és a magyar oktatók közötti hétpontos egyezséget, amelynek legfontosabb pontja az egyetemi akkreditáció megszerzését követően az önálló magyar főtanszékek megalakulása volt, amiért ön felelősséget vállalt – tettük szóvá a *Népújság* nevében.

– Az egy olyan egyezség volt, amelyben nem szerepelt a most említett téma. Jelenleg érvényben van a 2005. évi 36-os európai irányelv, amely meghatározza az egyetemi hallgatók és tanárok közötti arányt. A marosvásárhelyi egyetemen sokkal több a diák, mint a magyarul oktató tanár, ezért ha fenn akarjuk tartani ezt a magas diáklétszámot, több oktatóra van szükség. Ez volt az egyik alpontja annak a „papírnak”, amelyre ön utalt. Én viszont azt hiszem, hogy egy nagyon jó minőségű orvosi egyetemről van szó, továbbá a romániai egyetemi oktatás színvonalát népszerűsíti mindaz, ami egy nemzetközi oktatási nyelven történik. Németországban és több nyugat-európai országban is a numerus clausus elve érvényesül, azaz a lakossági szükségleteknek megfelelően hirdetik meg az orvosi egyetemi helyeket. Romániában nincs ilyen megszorítás, ezért jön olyan sok külföldi diák a mi orvosi egyetemeinkre tanulni. Meggyőződésem, hogy minden vonalon nagyon jó tanárok vannak, nagyra értékelem őket, és azt hiszen, hogy a MOGYTTE egy olyan egyetem, amelyre büszkék lehetünk.

– A dicsérő szavakon túl az érdekelne, hogy mi lesz a magyar tagozat önállóságával?

– Van magyar nyelvű oktatás, amelyben csak a gyakorlati órákat tartják román nyelven, és én azt hiszem, hogy mindnyájan román állampolgárok vagyunk – válaszolta Ecaterina Andronescu.

A közvitára bocsátott új oktatási törvénytervezetről kérdésre válaszolva elmondta, hogy 600 javaslatot nyújtottak be, ami örömmel tölti el, ugyanis nem számított arra, hogy annyi hasznos gyakorlati tanácscsal válaszolnak a pedagógusok, ezért jó ötletnek tartja a törvénytervezet kapcsán szervezett közvitát.

– Azzal vádolják, hogy a korábbi miniszterségе idején bevezetett intézkedésekkel a szakoktatás megszűnését okozta, amit nagyon nehéz visszaépíteni. Milyen lépéseket tesz ennek érdekében? – hangzott el egy következő kérdés.

A miniszter asszony válasza szerint egy olyan oktatási formát, mint a szakképzés, csak törvényesen lehet megszüntetni. Ilyen törvény nem létezett, ezért a szakoktatás is folyamatosan működött. Az igaz, hogy a román ipar tönkremenetele miatt a munkahelyek száma mind kevesebb lett, és a szakoktatás vonzereje csökkent, amit az is befolyásolt, hogy a szülők mentalitása megváltozott. Ma a dualista oktatás korszakában élünk, amely a vállalkozók igényeihez és a szakoktatásban való részvételükhöz igazodik. Munkaerő-szükségleteiknek megfelelően támogatják a képzést, a képzésben részt vevő diákokat, akiknek a gyakorlás lehetőségét is biztosítják – mutatott rá. Az oktatási tárca vezetője Brassó példáját idézte, ahol az üzletemberek egyesülete 2,5 millió eurót fektetett az iskolai tanműhelyek felújításába. Ebből kiindulva, a dualista oktatásban látja a jövőt. A készülő új tanügyi törvényt is ehhez igazítják, egy újabb változást helyezve kilátásba, amely során a szakközépiskolákat duális szakképző iskolákká alakítják. Sőt, duális felsőoktatási képzés is lesz, a gyakorlati ismeretekre helyezve a hangsúlyt, amely egy következő szintet képez a szakiskolák harmad-, a szaklíceumok negyedfokú szakmai képzését követően. Ennek életbe ültetését szeretnék megvalósítani az új jogszabállyal. Ezt tükrözi majd a differenciált érettségi is, és általában az oktatási rendszer, ezen belül a szakoktatás nagyobb hajlékonysága, amelybe nagyobb beleszólása lesz a helyhatóságoknak és az iskoláknak – hangsúlyozta.

2300 iskolabusz beszerzését tervezi a szaktárca a jövő tanév kezdetéig, ami országos szinten fedezni fogja a szükségleteket. Cáfolta, hogy sok baleset történt volna az országos tantárgyversenyekre utazó diákokkal, és véleménye szerint a fokozott felelősségérzet lehet a megoldás.

A kérdésre, hogy a készülő oktatási törvénytervezet szerint azok a diákok, akik nem kaptak átmenő jegyet a képességvizsgán, meg kell-e ismételjék a nyolcadik osztályt, a miniszter asszony szerint a meglátogatott megyékben a pedagógusok megértették ennek az intézkedésnek a fontosságát, ami segít abban, hogy ne hagyják magukra a sikertelen diákokat, akik egyébként a társadalom peremére sodródhatnak.

EP-választások

Jobboldali győzelmet jósol egy friss felmérés

Az Európai Néppárthoz tartozó ellenzéki Nemzeti Liberális Párt (PNL) szerezheti meg Romániában a legtöbb mandátumot a május 26-ai európai parlamenti választáson – közölte szerdán az Europa FM kereskedelmi rádió, egy általa megrendelt közvélemény-kutatás eredményeit ismertetve.

Az IMAS közvélemény-kutató intézet április 12. és 25. között telefonos módszerrel végzett felmérése szerint a PNL a voksok 25,6 százalékát, míg a kormány vezető erejét adó Szociáldemokrata Párt (PSD) a szavazatok 21,7 százalékát szerezné meg, ha most tartanák az EP-választást. Mindkét nagy párt javított néhány tizedet előző havi eredményéhez képest, de a köztük lévő különbség nem változott.

A harmadik helyen továbbra is a Dacian Cioloş volt kormányfő által létrehozott ellenzéki USR-PLUS pártszövetség áll, amely csaknem egy százalékponttal visszaesve most a voksok 16,4 százalékára számíthat.

A kormánykoalíció kisebbik, liberális pártjára, a liberális ALDE-ra a megkérdezettek 12,2 százaléka voksolna.

Rajtuk kívül a PSD-ből kizárt Victor Ponta volt miniszterelnök által alapított Pro Romania pártnak jósolnak biztos EP-képviseletet, 11,7 százalékkal.

Az IMAS felmérése szerint immár a Traian Băsescu volt államfő által alapított ellenzéki Népi Mozgalom Párt (PMP) is átlépheti az ötszázalékos bejutási küszöböt. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) fél százalékpontot javítva most a voksok 5,6 százalékára számíthat.

A felmérés több mint ezer választópolgár bevonásával készült, a hibahatár 3,1 százalékos.

Romániának 33 mandátuma lesz az EP-ben.

Mivel év végén elnökválasztást is rendeznek Romániában, az IMAS a legismertebb politikusok népszerűségét is mérte. A lehetséges jelöltek közül Klaus Iohannis tisztségben lévő államfő toronymagasan, 42,7 százalékkal vezet, de másfél százalékpontot rontott az előző hónaphoz képest.

A kormányoldalon a legesélyesebb ellenfele az ALDE-t vezető Călin Popescu Tăriceanu szenátusi elnök, aki két százalékpontot javítva most a voksok 18,3 százalékára számíthat. Liviu Dragnea szociáldemokrata pártelnök megítélése is javult, de továbbra sem éri el a 9 százalékot. *(MTI)*

Kétszáz papírvirág

Hétköznapi történet

– Nagy Székely Ildikó –

Flóra számára a május elseje sokáig a boldogság fedőneve volt. Óvodásként, kisiskolásként, persze, ezt még nem tudatosította magában, de titokban mindig várta, hogy eljöjjön az a hűvös, virágillatú hajnal, amikor édesanyja ünneplőbe öltözteti, és magával viszi a felvonulásra.

– A hatvanas évek első felében, még Gheorghiu Dej idején kísértem el először anyját (sz. m.: érdekes módon az ő nemzedékéből többen úgy emlegették, emlegetik szüleiket, mintha önmagukat is kívülről szemlélnék), aki a Metalotehnica tisztviselőjeként csatlakozott az ünnepi menethez. Mindenki a munkahelye előtt gyülekezett. Sokat kellett várakozni, attól én mindig elfáradtam, de mikor végre elindultunk a tömeggel, még arról is megfeledkeztem, mennyire sajog a lábam az új ünneplő cipőben. A feldíszített főtéren, a városháza előtt felállított tribünnél katonazene szólt. Amikor meghallottam, biztos voltam benne, hogy valami rendkívüli esemény részese vagyok. Hogy pontosan minek, azt nem mertem kérdezgetni, de magamban ezzel magyaráztam az év első fagyizását és a délutáni családi kirándulást.

– Általában hova mentek?

– A Somostetőre. Mielőtt útra keltünk, jól megebédeltünk. Bár sosem dúskáltunk az anyagiakban, édesanyám mindig prézlis csirkét varázsolt a krumplipüré mellé a május elsejei asztalra. Fasírtot is sütött, azt csomagolta fel a kiruccanáshoz. Néha a nővére is elkísért minket. Színes abroszt terítettünk a fűre, úgy piknikeztünk. Labdát, tollast is vittünk magunkkal. Főleg apja játszott velem, anyjánál ugyanis már akkoriban jelentkeztek a csontritkulás tünetei. Harmadikos, negyedikes koromtól nem is tudott velünk jönni a zöldbe. Édesapám kalandosabb természetű volt, így vele nem a nyílt téren, az egymást érő takarók között telepedtünk le, hanem az erdőben kerestünk egy tisztást a falatozáshoz.

– A kommunizmus évtizedeiben, úgy tudom, a nagyobb diákokat az iskola illetékesei vezényelték ki a felvonulásra.

– Ezt én is megtapasztaltam, és, hogy őszinte legyek, kevésbé élveztem, mint édesanyámmal a menetelést. Mindig kellett vigyünk magunkkal valamilyen előre meghatározott kelléket, zászlócskát, botot, virágos karikát. Emlékszem, krepp-papírból készítettük otthon a virágokat, amiket aztán dróttal rögzítettünk a karikára. Az egész család besegített, még a nagynéném is. A kész virágokat egy teknőbe gyűjtöttük. Pontosan kétszáz volt. A felvonulásra, persze, előre fel is készítettek az iskolában. Az egyik évben a főpróbán elrontottam egy mozdulatot. Akkora tenyerest kaptam érte, hogy a mai napig bizsergést érzek a kezemben, ha eszembe jut. Később aztán, egyetemistaként, megúsztam a május elsejés protokollt, a tanáraim elnézték nekem, hogy inkább otthon ülök és a közelgő vizsgákra készülök. Délutánonként, persze, kimentünk szórakozni a párommal, akit akkoriban ismertem meg. A Víkendtelep volt a kedvenc helyünk. Hatalmas sorokat álltunk ki a hajóvendéglőnél a három-négy miccsért (sz. m.: csórékolbász), amit egy személy vásárolhatott, de azt a boldog szabadságérzést, ami azokon a napokon mindig úrrá lett rajtam, ez kicsit sem mérsékelte. A csernobili atomerőműbaleset évében, pár nappal a katasztrófa után is a Víkenden május elsejéztünk, akkor már a lányunk is megvolt. Hatalmas eső kerekedett, és a párom sorban állás közben megázott. Úgy gondolom, ennek köze volt a későbbi egészségi problémáihoz. A nyolcvanas évek vége felé aztán egyre többször töltöttük „fedél alatt” a majálist. Akkoriban jelent meg nálunk a színes tévé és a videó, a féltestvéreméknek pedig mindkettő volt. Rendszerint náluk kötöttünk ki a „munka ünnepén”, hogy órákon át nézzük a magyar krimiket és a lányomnak nagy örömet szerző rajzfilmeket.

– Milyen volt a május elseje a rendszerváltás után?

– Érdekes módon ebből az időszakból nem maradtak emlékeim. Annyit tudok, hogy nem volt több felvonulás. Számomra a május elseje valahogy eggyé vált a többi szabadnappal, hétvégével. De ezt nem negatívumként mondom.

– Ki tudna emelni egyetlen múlt századi május elsejét, ami különlegesebb volt a többinél?

– Nem tudom, pontosan hány éves voltam, de öt-hatnál biztos nem több, amikor a nagynéném vett nekem a Somostetőn egy égszínkék, gázzal töltött léggömböt. Ritkán kaptam ajándékot, anyjáék ugyanis a szerény fizetésükből nem engedhették meg maguknak az ilyen kiadást, így magamon kívül voltam a boldogságtól. Azt hittem, hogy az új lufival ugyanúgy lehet játszani, mint azokkal, amelyeket születésnapomra a szüleim hoztak haza. Mivel senki nem figyelmeztetett, feldobtam, és kitárt karokkal vártam, hogy elkaphassam. A léggömb azonban egyre magasabbra szállt, végül már csak egy apró pont maradt belőle az égen. Nem tudom megfogalmazni, mit éreztem akkor, de felhőtlen május elsejéken és máskor is gyakran eszembe jut. Néha arra gondolok, még mindig ott lebeg láthatatlan magasságokban valahol a somostetői fák fölött.

HARMÓNIA
Egészség – életmód – otthon
Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

A védőoltások hete

Április utolsó hete az európai immunizációs hét időszaka volt. Ennek célja felhívni a figyelmet a védőoltások hatékonyságára. Az Egészségügyi Világszervezet (EVSZ) adatai szerint ugyanis a védőoltások évről évre világszerte 2-3 millió ember életét mentik meg. Továbbá arra is, hogy mindenkinek joga és felelőssége is, hogy ő maga, gyermeke, valamint a közösség tagjai, amelyben élnek, védve legyenek a fertőző betegségektől.

Míg a környező országokban 95 százalékos a beoltottság, és ezt tükrözi a fertőző betegségek előfordulásának nagyon kis százaléka, Romániában a lakosság 46 százaléka nincs meggyőződve a védőoltások jelentőségéről. Ezt tükrözi az átoltottság csökkenése, és olyan betegségek megjelenése, mint például a kanyaró, amelynek terjedését, szövődményeit, a haláleseteket védőoltással meg lehetett volna előzni.

A vakcinák elleni híresztelések egyike sem vált be – nyilatkozta *dr. Dina Mergeani*, a Családorvosok Országos Egyesületének elnöke. A kanyaró elleni beoltottság 2014-ben 86 százalék alá csökkent, a járványos gyermekbénulásé 94-ről 89 százalékra, ami fokozott veszélyt jelent.

Ahhoz, hogy a beoltottság az előírt 95 százalékot elérje, a szakminisztériumnak biztosítania kell az oltóanyaggal való ellátás folyamatosságát, ami az elmúlt időszakban többször akadozott, de az sem kétséges, hogy a folyamatosság eléréséhez állandó párbeszéd szükséges a hatóságok és az oltóanyagot előállító cégek között. Mivel egy oltóanyag előállításához akár két év is kell, a szükségletek felmérését időben és felelősségteljesen kell elvégezni – mutatott rá *Dan Zaharescu*, a Nemzetközi Gyógyszergyártók Romániai Egyesületének (ARPIM) elnöke.

Magyarországon bevezetik a bárányhimlő elleni oltást

Az idei immunizációs héten jelentették be Budapesten, hogy szeptembertől a kötelező védőoltások közé bekerül a bárányhimlő (hólyagos himlő) elleni oltás is, amire 1,3 milliárd forintot szán a magyar kormány, lévén szó egy költséges oltóanyagról. Ezt a lépést azért vállalta, mert a bárányhimlő a fertőző betegségek felét adja. Bár az enyhe fertőző betegségek közé sorolják, cseppfertőzéssel gyermekközösségekben gyorsan terjed. A kiütések a náthára utaló tüneteket követően jelennek meg, a lábadozás hosszabb időt vesz igénybe. Először kis piros pöttyök jelennek meg akár az egész testen is, majd hólyagossá válnak és viszketnek, később a hólyagok helyén pörkök képződnek, és leesnek. Eddig fertőz a beteg, és csak ezt követően szabad közösségbe engedni.

Romániában csak ajánlott

Romániában nem kötelező a bárányhimlő elleni védőoltás, ennek ellenére a családorvosok, köztük *dr. Finna Judit* főorvos is, azt ajánlják a szülőknek, hogy oltassák be gyermeküket. Saját gyermekeinek a példájából is meggyőződött, hogy serdülőkorban vagy azután súlyosabbak, kellemetlenebbek a tünetek, magasabb a láz, a talpon, a fülön és a torokban is megjelenhetnek a kiütések, ha befertőződnek, maradandó nyomot hagynak akár az arcon is. Ezenkívül a lábadozási idő két-három hétig kitolódhat, ami például a dolgozatok idején, a vizsga előtti időszakban kellemetlenül befolyásolhatja a diák teljesítményét.

Mint a fertőző betegségeknek általában, a varicellának is lehetnek súlyosabb szövődményei, mint például a tüdőgyulladás, idegrendszeri gyulladás és a Reye-szindróma (ha aszpirintartalmú lázcsillapítót kap a 18 éven aluli beteg). Egyébként a beteg könnyen gyógyul, a vírus azonban megmarad a gerincoszlop melletti idegdúcokban, és felnőttkorban a legyengült szervezetben övsömört okozhat.

A bárányhimlő elleni védőoltást 15 hónapos kortól ajánlott beadni a kisgyermeknek, az emlékeztető második oltást hat hét eltelte után vagy később.

Marosvásárhelyen a Tisza utcai Egyesülés (Unirii) gyógyszertárban kérésre megrendelik az oltóanyagot, de máshol is lehet próbálkozni.

Új kezeléssel

Parkinson-kórban szenvedők mozgását javították

Már a szabadban is tudnak sétálni korábban otthonukhoz kötött Parkinson-kóros páciensek kanadai kutatók egy új kezelésének köszönhetően – számolt be a szakértők szerint nagy reményekre okot adó eredményekről a BBC News.

„A pácienseink többsége 15 éve szenved Parkinson-kórban, és évek óta nem tudnak biztonságosan sétálni. Jelentős változás az életükben, hogy elsétálhatnak egy üzletbe bevásárolni, vagy üdülni mehetnek, hiszen korábban az elesés kockázata miatt nem tudtak otthonról kimozdulni” – magyarázta Mandar Jog professzor, az ontariói Nyugati Egyetem tudósa. Mint hangsúlyozta, a kezeléssel járó javulás „a legvadabb álmaikat is felülmúlta”.

Egy normális séta során az agyból küldött utasítások hatására mozog a láb. Mikor a mozgás befejeződött, az agy visszajelzéseket kap, mielőtt a következő lépéshez utasításokat küldene. Jog professzor szerint a Parkinson-kór ezeket a visszajelzéseket redukálja, megtöri a kört, és a páciens mozgása „lefagy”.

A tudóscsoport által kifejlesztett implantátum, amely a gerincvelőt ingerli elektromos stimulusokkal, felerősíti a jelet, és a páciens így képes lesz normálisan sétálni.

Jogot különösen az lepte meg, hogy a kezelés hosszú távon maradandó hatású volt: akkor is működött, amikor az implantátumot kikapcsolták. A professzor szerint az elektromos stimulálás felébresztette a lábaktól az agyba a visszacsatolási mechanizmust, amelyet a betegség lerombolt.

„Ez egy teljesen más rehabilitációs terápia. Azt gondoltuk, az okozza a mozgásproblémát, hogy a Parkinson-kórban szenvedőknél a jelek nem jutnak el az agyból a lábakhoz. De úgy tűnik, az agyba visszatérő jelek romlottak le” – magyarázta.

Az agyi szkennelés kimutatta, hogy az elektromos kezelés előtt a páciensek azon agyterülete, amely a mozgás ellenőrzéséért felelős, nem működött megfelelően. Néhány hónapos kezelés után azonban ezeknek a területeknek a működése helyreállt.

A kutatásban részt vevő 66 éves Gail Jardine naponta kétszer-háromszor is elesett, és gyakran „ledermedt” mozgás közben. Két hónapja megkapta az implantátumot, és azóta már férjével a parkban is tud sétálni, amire már két éve nem volt képes állapota miatt. Mint mondta, a kezelés kezdete óta nem esett el, magabiztosabban mozog, és azt tervezi, hogy egyedül is sétál majd.

A 70 éves Guy Alden 2012-ben nyugdíjba kényszerült Parkinson-kórja miatt, mert az erősen korlátozta mozgását. Míg korábban gyakran „fagyott le” járás közben, a kezelés óta már nyaralni is volt feleségével, és egy idő után a kerekes székét sem kellett használnia, a szűk utcákon és lejtőkön is jól tudott járni – mesélte.

A brit Parkinson Intézet kutatási igazgatója, Beckie Port szerint a tanulmányban ismertetett eredmények nagyon biztatóak, és a terápiában rejlő lehetőségeket tovább kell vizsgálni.

„Ha a további kutatások hasonlóan ígéretesek lesznek, drámaian javulhat a páciensek életminősége, és a Parkinson-kóros betegek nagy szabadságot kapnak mindennapi aktivitásaikhoz” – fogalmazott Port. *(MTI)*

Ember és állat harmóniája

Tavaszi kullancsveszély

Minden tavasszal aktuálissá válik a kullancs által okozott fertőzésveszély. Mivel egyre több időt töltünk a szabadban, a melegre forduló időjárást pedig a kullancsok is kedvelik, fontos emlékeztetni azokra a tudnivalókra, amelyek révén elkerülhetők a kullancsok által terjesztett fertőzések.

Szer Pálosy Piroska

Amint *dr. Pálosi Csaba* hangsúlyozta, a legújabb kutatások szerint

A kutyák babéziózisát terjesztő Dermacentor reticulatus Fotó: Bezirk Spandau/Wikipédia

a legeredményesebb, ha két órán belül eltávolítják a kullancsot az állatból.

Egy másik figyelmeztetés szerint a lenyelt kullancs is okozhat megbetegedést. A kutya ugyanis kinyalja, kiszedi testéből a kullancsot, és lenyeli. A viscerális leishmaniasis nevű betegség terjedését eddig a homoki légyre fogták, de az újabb kutatások szerint a kullancs is terjesztheti, így bővül a kullancsok által terjesztett fertőzések köre. A Leishmania-fertőzés lappangása több nap, de akár több hét is lehet, bőrfekélyek kialakulásával jár, amelyekből kimutatható a kórokozó. A betegséget egy ostoros egysejtű protozoon okozza. Az egysejtű különböző fajai másként hatnak a szervezetre: okozhatnak bőrelváltozásokat, fekélyeket szájban és az orrnyálkahártyán, illetve megtámadhatják a belső szerveket (lép, máj), a csontvelőt és a nyirokcsomókat is. A felelősségteljes állattartás egyik elvárása, hogy a gazdiban tudatosuljon az élősködők, így a kullancs által okozott fertőzés veszélye, amely azonban megelőzhető.

Amint a szakember hangsúlyozta, már februárban megjelennek az élősködők, ezért ajánlott a kullancsriasztót és/vagy -irtót időben használni. Márciusban lassabban ugyan, de már támadnak, április és májusban erőteljesebben, július–augusztusban a száraz, forró időjárást nem kedvelik, de azt követően késő őszig igencsak aktívak, a magas páratartalom kedvez nekik.

A megyében elenyésző a fertőzött kullancs

Amint a Noé Bárkája kisállatklinika szakorvosa kifejtette, a kullancscsípés egykor nem számított sürgősségi esetnek, három nap múltán is el lehetett távolítani az élősködőt. Az újabb tanulmányok azonban kimutatták, hogy az élősködő már az első három órában bejuttathatja a kórokozókat az állat szervezetébe, ezért sorolják már a kullancscsípést is a sürgős esetek közé.

A kullancs által okozott egyik legveszélyesebb betegség a kutyáknál a babesiosis (vörösvérsejt-parazita). A lappangási idő általában néhány nap, de lehet két-három hét, vagy akár hónap is. Legtöbb esetben a csípés után egy héten belül a kutya hirtelen, súlyosan belázasodik. Elesett és kedvetlen lesz, idegrendszeri problémák jelentkeznek. Rövid időn belül a vizelete megsötétedik, szinte a feketekávéhoz lesz hasonló, az állat besárgul. Késlekedés nélküli, azonnali orvosi kezelés mellett jó eséllyel gyógyítható, anélkül néhány napon belül végzetes lehet a kialakuló veseelégtelenség következtében.

Maros megyére egyelőre nem jellemző a kórokozó-hordozó kullancs (valószínűleg az éghajlatnak köszönhetően még nem szaporodtak el a fertőzött élősködők), tíz év alatt általában kétévente fordult elő rendelőjükben egy-egy babéziózisos eset – hangsúlyozta az állatorvos.

Megelőzés

A Kárpát-medencében leggyakoribb a közönséges kullancs, amely a vérszívás során Lyme-kórt, vírusos agyhártyagyulladást és más fertőzéseket is terjeszthet kutyára és emberre egyaránt. A megelőzés érdekében figyelembe kell venni, hogy hol van kitéve az ember vagy az állat a kullancsoknak. Nem csupán azok vannak kullancscsípésnek kitéve, akik sokat tartózkodnak a szabadban, mivel a kullancs városi környezetben is előfordul, kertekben, parkokban, fás-bokros területeken, strandokon, játszótereken, kutyafuttatókban. A kullancs az állatokon kívül gyerekekre és felnőttekre egyaránt szeret ráakaszkodni. A túlzott aggódás miatt azonban senki ne zárkózzon be a négy fal közé. A természet szépségei, a kirándulás, túrázás öröme, vagy akár a friss levegőn való séta mind nyugodtan élvezhető a kullancsveszély mellett is. Megfelelően fel kell készülni, és néhány dologra – amellyel elkerülhető a kullancscsípés és az általa okozott betegségek – oda kell figyelni. Kutyák számára kullancsellenes samponok, csöpögtethető oldatok, tabletták, speciális nyakörvek ajánlottak. A kertben tartott, a kiránduló, a lyukat ásó kutyát rendszeresen, lehetőleg naponta át kell vizsgálni. A legfontosabb időben észrevenni az élősködőt a kutyán, a szőrén, kirándulás alkalmával érdemes óránként átvizsgálni az állatot, és a kullancsot a lehető leggyorsabban el kell távolítani belőle. A művelet egyszerűsége miatt ehhez nem mindig szükséges állatorvoshoz menni. Speciálisan kialakított eltávolító csipesz és kanál állatorvosi rendelőkben és gyógyszertárakban is beszerezhető. A kullancsot a bőrhöz a lehető legközelebb kell megfogni, majd óvatos, de határozott, kissé forgató mozdulattal ki kell húzni. Különösen ügyelni kell, hogy a potroha ne nyomódjon meg vagy szét, mert eközben kórokozókat öklendezhet a sebbe. Ha a feje beleszakad, azt egy injekciós tűvel ki lehet piszkálni. A seb és az eltávolító eszköz fertőtlenítése után alaposan kezet kell mosni.

Fotó: Facebook

A fájdalom és a fájdalomcsillapítás

Bodolai Gyöngyi

Fotó: Kalmár Lajos

– 1948-ban születtem Salgótarjánban. A budapesti Eötvös József Gimnáziumban töltött éveknek az emberformálás szempontjából nagyon sokat köszönhetek. Rengeteg olvasás, világmegváltó viták időszaka volt. Érettségi után a Pécsi Orvostudományi Egyetem Általános Orvosi Karára (ma: PTE ÁOK) jelentkeztem, egyrészt mert tetszett a város, másrészt talán szerettem volna egy kicsit távolabb lenni a szülői háztól, „felnőttebb” lenni. Diákkörösként kerültem a Gyógyszertani Intézetbe, és az egyetem elvégzése (1973) után ott is maradtam. Fontos külföldi tanulmányutakat tettem Ausztriába, Németországba, Olaszországba. Szolcsányi János professzor vezetése alatt foglalkoztam az érzőideg-végződések farmakológiájával. Leggyakrabban külföldön is ebben a témában dolgoztam, jó kutatási körülmények között, egyenrangú szellemi partnerként – tekint vissza életútjára *dr. Barthó Loránd*, **a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának emeritus professzora.**

Pályájának további állomásai röviden: 1996-tól egyetemi tanár, 2002-től az MTA doktora. 2003-13 között a PTE ÁOK Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézetében, majd annak vezetőjeként dolgozott, 2003-11 között a Gyógyszerhatástani Tanszék vezetője, egy ideig a Gyógyszertudományi Doktori Iskola vezetője volt. Az oktatási tevékenység keretében részt vett a gyógyszerésztudományi szak akkreditációs anyagának kidolgozásában; a mai napig is tart órákat, vizsgáztat a Gyógyszerésztudományi Karon. Magyar, angol és német nyelven oktatja az orvos- és fogorvostan-hallgatókat. Számos tudományos társaság, bizottság tagja, munkásságát Széchenyi professzori ösztöndíjjal és a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével ismerték el.

Közelebb a fájdalom érzetéhez

Marosvásárhelyen tartott előadását követően változatos, értékes tudományos és oktatói munkásságáról kérdeztem.

– Professzor úr, említette, hogy egyik fő kutatási témáját a kapszaicinérzékeny idegvégződések szerepének vizsgálata jelentette. Miért fontos ennek behatóbb ismerete?

– A téma azért föltétlenül érdekes, mert ezeken az érzőideg-végződéseken a legkülönfélébb anyagok izgató hatást tudnak kiváltani, ami fájdalomban nyilvánul meg. Az egyik kérdés az, hogy ezeknek az anyagoknak a hatását miképpen lehetne felfüggeszteni, gátolni, vagy annak a receptornak a működését gátolni, amely ezeket az ingerületeket felveszi. A másik kérdés az, hogy ezek az idegvégződések milyen anyagokat szabadítanak fel, amelyeknek a periférián is hatásuk van. Ha például lehorzsoltam a karom, egy egyszerű érintésre is enyhe fájdalmat érzek, amiben egészen biztos a környéki idegvégződések is szerepet játszanak, úgynevezett gyulladásos túlérzékenységet váltva ki. Másrészt ugyanazok az anyagok szabadulnak fel egy idegsejtnek a központi idegrendszeri végződéseiből is, mint a perifériás (környéki) végződésekből. Ha ezekhez a folyamatokhoz közelebb kerülünk, akkor a fájdalom érzetéhez és a fájdalomcsillapítás kérdéséhez is közelebb kerülhetünk.

– Ez új fájdalomcsillapító gyógyszerek kidolgozását, vizsgálatát is jelenti?

– A tavaly elhunyt Szolcsányi János professzor munkacsoportja ezzel is foglalkozik. Az említett témakörön belül – munkatársaimmal együtt – azt kutattam, hogy a belső szervekben, simaizmokban, zsigerekben milyen hatásokat váltanak ki az érzőideg-végződések, amelyek kapszaicinérzékeny idegvégződéseknek is nevezhetők. A csípős pirospaprika hatóanyaga ugyanis a kapszaicin, amely majdnem szelektíven izgatja ezeket az idegvégződéseket, és nagy dózisban el is tudja ölni vagy működésképtelenné tudja tenni őket, amit deszenzibilizációnak hívnak. Ezt felhasználják ma már a terápiában is, például az övsömör utáni neuralgiás fájdalomban rendkívül nagy kapszaicinkoncentrációjú tapaszt alkalmaznak.

– Annyira erős, elviselhetetlen, égő fájdalmat soha nem éreztem, mint amikor övsömörrel diagnosztizáltak. Közben azzal vigasztaltak, hogy örüljek, ha enyhül a fájdalom, mert vannak betegek, akiknél hosszú időre megmarad, vagy el sem múlik. Mi az oka a tartóssá váló fájdalomnak?

– Azt mondják, hogy jobb az esélye annak, akinél hamarabb kezelni kezdik vírusellenes szerrel az övsömört, de egyébként az egyformán kezelt betegek egy részénél megmarad, a másik részénél elmúlik a fájdalom, nem tudni pontosan, hogy miért.

– Azt olvastam, hogy ez a kellemetlen ideggyulladás a legyengült szervezetben fordul elő.

– Nem feltétlenül, de lehetséges ez is.

– Életrajzában tudományos tevékenységét a következőképpen foglalja össze: a kellemetlen, illetve veszélyes objektív és szubjektív tünetekkel járó zsigeri túlműködések (gyulladásos bélbetegségek, irritábilisbélszindróma, légúti, húgyúti hiperaktivitás) és a rájuk ható gyógyszerek mechanizmusának vizsgálata. Megkérem, beszéljen erről!

– Említettük, hogy az érzőidegek zsigeri hatásai annyiban érdekesek, hogy ugyanazok az anyagok szabadulnak fel egy idegsejtnek a központi idegrendszeri végződéseiből, mint a környéki végződésekből. Módszertanilag sokkal könnyebb az utóbbit tanulmányozni, és abból talán már bizonyos következtetések a központi idegrendszeri mechanizmusokra is levonhatók. Továbbá, ezek az anyagok esetleg a zsigeri szervek működésébe is beleszólnak. Ezer ága van a témának. Lényege az, hogy mivel lehet aktiválni az érzőneuronokat, mi szabadul fel ezekből a környéki idegrendszerben, a belső szervekben, és ebből milyen következtetések vonhatók le arra nézve, hogy a gerincvelőben vagy az agyidegek érző magvaiban mi minden szabadul fel, és ezt hogyan lehetne esetleg befolyásolni, ami egy hosszú távú programot jelent. Mindemellett a nem szenzoros, vegetatív idegekből felszabaduló ingerületátvivő anyagokkal is foglalkoztam.

Az egyik legfontosabb fájdalomcsillapító

– Az opioidok hatásáról is beszélt előadásában. Miért tartják máig is a legfontosabb fájdalomcsillapítóknak?

– Az ópiumot a történelem előtti időkből ismeri az emberiség. A régi orvosi szakirodalomban is felbukkan, érdekes módon éppen annyira gyakran használták altatónak és hasmenés kezelésére, mint fájdalomcsillapításra. Mindig izgatta a tudósokat, s bár szerkezetéről akkoriban még semmit sem tudtak, 1806-ban az ópiumból már vegytisztán előállították a morfint, amit Morpheusról, egy álomhozó görög istenről neveztek el. Fájdalomcsillapításra és – csökkenő mértékben – a nyugtató hatása miatt használták. Manapság már hasonló jellegű félszintetikus vagy szintetikus anyagok vannak szinte százszámra, de továbbra is a morfin maradt az egyik legfontosabb fájdalomcsillapító. Hatásmechanizmusáról nagyon sokat megtudtunk, és amikor 1970-ben tanultam róla, már egészen biztos volt, hogy sajátos receptorfehérjéken keresztül hat. Amikor ez a hatás beigazolódik egy növényi anyagról, a farmakológusok elkezdenek olyan anyagokat kutatni, amelyeket a test maga állít elő, és amelyek ugyanazokon a receptorokon hatnak. A belladonnában (nadragulya) található atropinról tudjuk, hogy az acetilkolin receptorain hat. A morfin esetében bizonyos peptid természetű vegyületekben találták meg azokat az izgató anyagokat, amelyek a receptorokat aktiválják, és ezek még ma is intenzív kutatás tárgyát képezik. A morfin és más opioidok rendkívül fontos fájdalomcsillapítók, de nagyon sokszor nem használják ki eléggé őket. Orvosok, nővérek félnek attól, hogy rászokik a beteg, holott a téma igazi szakértői azt állítják, hogy a szakszerű orvosi alkalmazás során kicsi a rászokás veszélye. Nem szabad senkit szenvedni hagyni csak azért, hogy ne szokjon rá az opioidokra, mert aki rá akar szokni (vagy csak ki akarja próbálni), az többnyire nem betegként találkozik velük először, hanem dílertől szerzi be.

A visszaszokás

– Ezt a rendkívül kártékony hatását nem lehetett kiküszöbölni?

– Megpróbálnak olyan származékokat előállítani, amelyekre kevésbé lehet rászokni, vagy amelyek alkalmasak lesznek a rászokott beteg leszoktatására. Vannak sikerek és balsikerek is ezen a téren, de az egyik legnagyobb probléma a visszaszokás, ahogy az alkoholisták esetében is történik. Sikerül leszokni, amíg orvosi felügyelet alatt van az egyén, de amikor kimegy az életbe, akár kilencvenszázalékos valószínűséggel visszaszokik. Ha ezt bizonyos trükkökkel sikerül leszorítani mondjuk hatvan százalékra, az már eredménynek számít. A realitás sajnos az, hogy tudomásom szerint a szenvedélybetegek ötven-hatvan százaléka a legnagyobb gondosság mellett is visszaszokik. Az addiktológusok – akiket mérhetetlenül tisztelek – heroikus munkát végeznek, de kevesen vannak, és forrásaik nem elegendőek.

– Magyarországon könnyen hozzá lehet-e jutni opioidokhoz?

– Az ópiumhoz elvileg igen. Vannak emberek, akik valaki másnak a mákföldjéről szerzik be. Ha egy éretlen mákgubót megkarcolunk, abból jön egy tejnedv, amit beszárítva készen is van a nyers ópium. Az ópium alkaloidját, a morfint ma már iparilag egyszerűen a növényből, a mákszalmából is elő lehet állítani. (Ennek módszerét Kabay János híres gyógyszerész dolgozta ki.) Mindezt tudják a szenvedélybetegek is, akik a szárított máknövényből teát főznek, amit mátkának neveznek.

A legveszedelmesebb a félszintetikus morfinszármazék, a heroin, mind a rászokást, mind annak következményeit tekintve. Az intravénásan adott heroin a túladagolás lehetősége mellett számos fertőző betegségnek (AIDS, hepatitis) is a forrása lehet. Mindazonáltal Magyarország nem tartozik az opioidokkal nagyon „átitatott” országok közé.

Orvosi szempontból a gombamérgezésekről

– Térjünk át egy másik témára. A professzor úr kiváló szakértője a gombáknak, ami nemcsak hobbi, kurzus is készült ebből az anyagból. Honnan ered a gombák iránti érdeklődés?

– Először is: nem vagyok nagy szakértő, taxonómus. A természetet, a kirándulást mindig is szerettem, gyermekkoromban édesapámmal mentünk a Cserhát környékén gombát keresni. Ő csak a vargányát ismerte, a többit nem szedtük. Hosszú szünet következett, majd 1980-82 tájékán egy hosszabb csapadékos időszakot követően engem is érdekelni kezdtek a gombák. Pécs környéke amúgy nem a legkedvezőbb terület Magyarországon, mert viszonylag száraz például Vas vagy Zala megyéhez képest.

– Milyen gombák teremnek a Mecsekben?

– Nagyon sokfélék, mérgezők is.

– A professzor úr melyiket szedi, kedveli?

– Fényképezés, azonosítás céljából mindent, fogyasztásra körülbelül ötven fajt próbáltam ki magamon, a családban körülbelül húszfélét kóstoltunk, amelyekből a nagy őzlábgomba a legbiztosabb és az egyik legkedveltebb.

Amikor már sok felvételem összegyűlt, a mérgezés típusainak olvastam utána, és rájöttem, hogy ebből a témából érdemes lenne egy kurzust hirdetni, mert a családorvosnak nagy szerepe van annak felderítésében, hogy milyen gombamérgezésről van szó, és annak függvényében melyek az első lépések, amelyeket meg kell tennie. Ma már angol és német nyelven is megtartom a kurzust. Ebben a körben természetesen mélyebben foglalkozunk az orvosi szempontokkal, mint az egyébként kiváló „gombászkönyvek”.

– Melyek a leggyakoribb, illetve legveszélyesebb mérgezések?

– A gyilkos galóca a májat és a vesét károsítja súlyosan. A felnőtthalálozást az intenzív terápia húsz százalék alá szorította, ami persze még így is sok. A másik csoport a légyölő, illetve párducgalóca „pantherina” típusú mérgezése, ami a központi idegrendszerre hat. A légyölő galóca is nevezhető „népi hallucinogénnek”. A muszkarin jellegű mérgezés pl. a susulykáknál fordul elő. A begöngyölt szélű cölöpgomba okozta immunhemolízis túlérzékenységi reakció, azaz többedszeri fogyasztás után veszélyes, és a vörösvértestek feloldódását okozza. A kiszabadult vérfesték kicsapódhat a vesében, és veseelégtelenség miatt áll be a halál. A ráncos tintagomba okozta mérgezés a „Coprinus-szindróma”; a faj csak alkohollal együtt idéz elő kellemetlen tüneteket. Hasonló gyógyszert alkoholisták leszoktatására használnak, de egyre kevésbé. Vannak a hallucinogén gombák, „magic mushrooms, varázsgombák”, a Psilocybe fajok, amelyek Európában is előfordulnak, de sokkal inkább a Karib-szigeteken és Mexikóban. A papsapkagomba, amit a kucsmagombával szoktak összetéveszteni, szintén mérgezést okoz. (Itt most részletesebb taglalásra nincs mód.)

– Mennyire gyakori Magyarországon a gombamérgezés?

– Csapadékosabb nyarakon, őszökön sűrűn előfordul (pontos adatokat nem ismerek). A városi emberek jobb helyzetben vannak, mert sok helyen létezik gombavizsgálat, falun azonban egymás tapasztalataira hagyatkoznak. Sokan túlbecsülik a hozzáértésüket, ezért nem szabad ismeretlen helyről gombát vásárolni. A halálos mérgezések több mint 90 százalékáért a gyilkos, a fehér és a kúpkalapú galóca felelős, ez utóbbi nálunk nemigen fordul elő, a Kárpátokban talán igen.

– Milyen mérget tartalmaz a gyilkos galóca, és miből, hogyan állítja elő?

– Maga szintetizálja az alfa-amanitin nevű peptid természetű anyagot, ami a legveszedelmesebb sejtosztódást gátló gombaméreg. Elsőként a bélnyálkahártyát károsítja, ezért először súlyos gyomor-bélhurut jellegű tünetek jelentkeznek. Azután eljut a májba, és a májsejtek pusztulását okozza. (Néha szünet áll be a gyomor-bél fázis után.) Majd megjelennek a májkárosodásra utaló tünetek, amelyeket a laborleletek is kimutatnak, és a vese is tönkremehet. Részleges károsodásból regenerálódni tud a máj, de a legsúlyosabb esetek nem gyógyíthatók, ill. a betegek májátültetésre szorulnak – osztotta meg ismereteiből Barthó professzor mindazt, ami egy beszélgetés keretébe belefért.

Anyagkrónika (3.)

Textíliatípusok

A damasztról az asztalterítő (abrosz) jut eszünkbe, a darázsmintás pamutvászon pedig a konyharuha jelképe. Düftinből volt nagymamánk jó meleg háziruhája, filcből a kalapja.
A farmert magunk is viseljük, elasztánból van a harisnyánk, fürdőruhánk, sportmezünk, báli ruhánk pedig fűzőszatén-ból (düsses) készül.

Casoni Szálasi Ibolya

A DAMASZT százszázalékban pamutból, Jacquard-szövéssel készülő, nagy szakítószilárdsággal rendelkező, mintás szövésű kelme. Szállodai, ill. lakossági asztalnemű, szalvéta, székszoknya alapanyagaként használják. Jó nedvszívó képességű, jól fehéríthető, 90C°-on mosható. A valódi damaszt eredetileg selyemből készült a középkorban Damaszkuszban, innen kapta a nevét is. A selyemdamasztot bútorszövetként, kárpitok és drapériák készítésére használják. A lendamasztból asztalterítők, a gyapjúdamasztból főként bútorszövetek és függönyök készülnek. A szintetikus anyagok elterjedése a damaszttextíliák felhasználását még szélesebb

körűvé tette. A kevert szálas textíliák mosása, tisztán tartása és főleg a vasalása lényegesen egyszerűbb a hagyományos damasztokénál. Ma már a teljes egészében szintetikus anyagból, poliészterből készült damasztok is egyre inkább természetes hatásúak. A pamutból készült textilanyag jellemzője, hogy mosáskor akár 3 százalékot is „összemehet”. Minél nagyobb a textíliában a műszálak aránya, annál inkább mérettartó a mosások során.

A teflonnal impregnált anyagok áldásos tulajdonsága, hogy a folyadékot nem szívják magukba, így a rácsöppent vagy kidőlt italt, szaftot is könnyedén fel lehet róluk itatni. A teflonos terítők éppen ezért nagyon népszerűek. A teflonos damasztabroszok természetesen mosógépben is moshatóak.

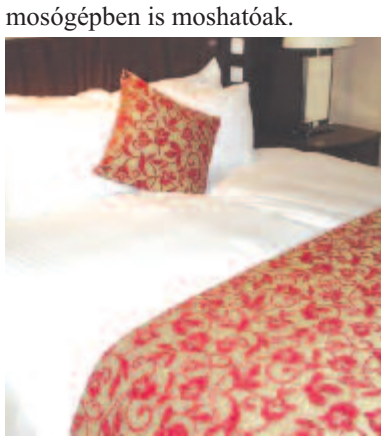

A strapabíró damasztterítők százszázalékban pamutból készülnek. Ez a „békebeli” minőség, és viccesen „nagymamadamasztnak” is hívják. Ez az anyag mindent kibír: főzést, vasalást, rengeteg mosást. Éttermek, szállodák ezt használják, a nagy igénybevétel miatt. Az ára ennek megfelelően magasabb, mint poliésztertartalmú társaié.

A DARÁZSMINTÁS PAMUTVÁSZON általában fehér. Létezik vastagabb és vékonyabb is. A darázsos szövés vagy darázsminta a négyzetes mintára vonatkozik.Távolról nézve a méhkas külső felületére emlékeztet. Ez egy szövési technológia. Nagyon jó nedszívó, az anyagának és a szövésének köszönhetően is. Ajánljuk: kéztörlőnek, törülközőnek, szaunakendőnek.

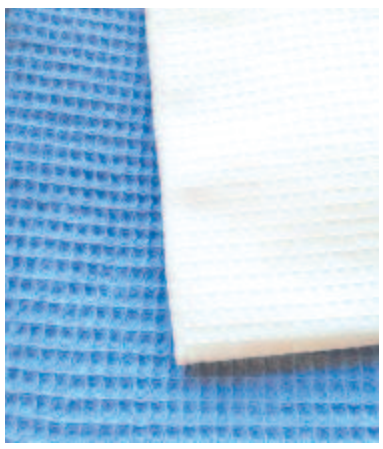

A DÜFTIN (vagy diftin) pamutból készült, bársonyos felületű, vetülékatlasz szövet. A bársonyos felületet bolyhozással, keféléssel, nyírással érik el. Melegségénél fogva kedvelt téli ruhaanyag. Főképp nadrágok, kabátok, ruhák készítésére ajánlott. Egy picit a filchez hasonlít, de sokkal jobban kezelhető, puhább, finomabb.

A DÜSSES (fűzőszatén) az egyik legkedveltebb alapanyaga az esküvői és elegáns báli ruháknak. Sima, kissé matt a felülete, tartóssága, vastagsága és gyűrődésmentessége pedig a ruha viselőjének kedvez. Gyönyörű esése, díszíthetősége (strassz, csipke) miatt főleg fűzőket és menyasszonyi ruhákat készítenek belőle.

Az ELASZTÁN egy rugalmas poliuretán, amely szinte a radírgumi tulajdonságaival rendelkezik. Más fonál, pl. a poliamid kombinációjával használják. A fonal eredeti hosszának a 3-7-szeresére nyújtható meg anélkül, hogy elszakadna, majd visszanyeri eredeti hosszát. A Thanelast szál rugalmas, könnyen tisztítható, ellenáll a tengervíznek és a fénynek. Finom harisnyák, korzettek, mellények, fürdőruhák, elasztikus sportruhák, gallérok, kézelők és övek gyártására használják. Leggyakoribb márkanevei a lycra (a Du Pont cégtől) és a dorlastan (a Bayer cégtől).

Az ELASZTIKUS VÁSZNAK (drillvászon) általában sávolyszövésűek, 96 százalékban pamut, négy százalékban elasztán összetételűek, elsősorban nadrágok, szoknyák készítésére alkalmas textíliák.

A FARMER láncsávoly kötésű, kopásálló pamutszövet. Eredetileg fonalban festett, létezik rugalmas változata is. Farmerből készülnek a legkedveltebb nadrágok. Mindenki szekrényében ott lapul egy jól bevált farmernadrág, -szoknya vagy -ing. Nagyon jó alapanyag kabátokhoz, nadrágokhoz, ruhákhoz, szoknyákhoz.

A FILC lehet gyapjú (a kalap alapanyaga) vagy szintetikus alapanyagú, ez utóbbi olcsóbb. A filc az egyik legkedveltebb hobbialapanyag. Sokféle kreatív technikánál fel lehet használni. Rengeteg színű és mintájú létezik, könnyű kezelni,

ragasztható, varrható, nem bomlik, ideális anyag játékok, gyermekszoba-dekorációk, falvédők, gyermekszoba-kiegészítők, bábok, rátétek készítésére. Különböző vastagságban gyártják.

A kénsav és a salétromsav

Alig fél éve annak (2018. október), hogy nyilvánosságra hozták az Európai Parlament állásfoglalási indítványát a maró folyadékokkal, főleg savakkal történő támadásokról. Az Európai Parlament bátorítja a tagállamokat, hogy szigorítsák a savak értékesítésének ellenőrzését, a savak birtoklásával kapcsolatos jogszabályaikat, továbbá a savas támadások büntetőjogi minősítését és a kapcsolódó büntetéseket, hozzanak létre külön adatnyilvántartást a savas támadásokról.

Veress László

Az utóbbi években az egész világon számtalan kénsavas támadás ért ártatlan embereket, különösen nőket. A támadások száma egyre gyarapodik mind a gazdag, fejlett, mind a szegény, elmaradott országokban. A kénsav, a magas kénsavtartalmú háztartási tisztítószerek könnyen és olcsón elérhetőek, birtoklásuk nem ütközik törvénybe, ugyanakkor hatásuk életre szóló lecke és figyelmeztetés támadás esetén. A kénsavtartalmú oldatokat „arcleolvasztóknak” is nevezik, mert a sav másodpercek alatt szétmarja a bőrt, a húst, de még a csontokat is, örök hegek, sebek maradnak a megtámadott testrészen. A savazás célja nem a puszta fájdalom okozása, hanem a megtámadott megszégyenítése, elcsúfítása, ezért gyakori az arc elleni támadás, hiszen az a legkevésbé takargatható, nyomait élete végéig viseli a megtámadott.

Kénsavas edény

Arra vonatkozóan, hogy a múltban, 200-250 évvel korábban ismert volt-e tájainkon a kénsav és a salétromsav, némi segítséget nyújthat a segesvári múzeumban látható három, a 19. század elejéről származó patikai folyadéktartó állványedény, amelyek feliratán olvashatjuk: ACIDUM SULFURICUM, ACIDUM SULFURICUM DILUTUM, ACIDUM NITRICUM, magyarul TÖMÉNY KÉNSAV, HÍGÍTOTT KÉNSAV, SALÉTROMSAV. Tehát ezek a savak mint gyógyhatású anyagok használatosak voltak a 19. század elején mifelénk is.

A kénsav készítését Kr. u. 750 körül az arab alkimisták már ismerték, épp ezért az alkimisták oldószerének is nevezték. Kezdetben vitriol (réz-szulfát és vas-szulfát keveréke), salétrom (kálium-nitrát) és timsó keverékéből készült, vörös izzásig történő hevítéssel. Később a 13. és 15. századokban említik, az utóbbi századból származik a vitriololaj elnevezés, amely napjainkban is használatos. A vitriololaj készítéséről leírást találunk Paracelsus (1493-1541) ismert orvos-gyógyszerész, természettudós, alkimista műveiben, de más neves orvosok és gyógyszerészek könyveiben is, akik már a kén salétromsavas oxidációjával is előállítottak kénsavat, elsősorban gyógyszertárakban, ugyanis a kénsavat gyógyszernek is tekintették. 1659-ben már hivatalos orvosság volt Prágában.

A 18. századból származó kézirat (Nemzeti Könyvtár, Budapest) szerint a kénsav mint gyógyszer elősegíti az étvágyat, erősíti a gyomrot, meggátolja a gyomorban a romlást, csökkenti a lázat. Használatkor egy pohár vízbe 10-15 csepp öntendő, hogy kellemesen savanyú íze legyen. Tájainkon alkalmazták még szomjúság csillapítására (nagyon híg oldat formájában egy liter vízhez legtöbb öt csepp kénsav), kolerás hasmenésnél, vérhasnál, gyomor-, méhvérzésnél és tüdővészben.

Külsőleg a tömény kénsavat régebben a heves, nyilalló, kisugárzó fájdalommal, zsibbadással járó rohamokban alkalmazták, szénporral keverve a fájdalmas részre tették, addig, míg kevés barna pörk nem keletkezett. Erdélyben Bethlen Miklós gróf önéletrajzában elmondja, hogy patikaládájában sohasem nélkülözte a kénsavat.

A 17. század végén, majd a 18. században gyárilag kezdték előállítani a kénsavat, vagyis előállítása kikerült a gyógyszertárakból, az első gyárak Németországban épültek, később Csehországban is. A színtelen, olajos folyadékot ólomkamrás eljárással kezdték előállítani, nagy mennyiségben, ipari jelentőséget nyert a gyapjúfestésnél.

Napjainkban a kénsavat az iparban műtrágyák, kémiai anyagok, festékek, detergensek, szálasanyagok előállításánál, a gyógyszergyártásnál, laboratóriumokban használják, a gyógyszertárakból teljesen kiszorult.

A salétromsav (Acidum nitricum) a természetben szabad állapotban sehol sem található, csak sói, amelyek gyakoriak, folytonosan képződnek a talajban, egyes helyeken nagyobb mennyiségben felhalmozódnak (salétrom). Először a 19. században állították elő a szintelen vagy sárgás, szúrós szagú folyadékot. A koncentrált salétromsav erős oxidálószer, a legtöbb fémet oldja, nitrátot képezve.

A gyógyászatban elődeink a salétromsavat külsőleg mint maró szert használták, enyhe lefolyású fekélyek, sarjadzó szövetek, például szemölcsök elpusztítására, még a 20. században is. Jelenleg a salétromsavat nitrogénműtrágyák (pétisó), robbanóanyagok, rakétahajtó anyagok, festékek, műanyagok, gyógyszerek előállítására használják fel.

A gyakran emlegetett királyvíz koncentrált salétromsav és sósav 1:3 keveréke. Minden fémet felold, még az aranyat és a platinát is, csak az ezüstöt nem, mert ezzel oldhatatlan ezüst-kloridot képez.

Kénsavas támadás következménye

Kilencvenkilencedik nyelvlecke

Virágzik a főtér

Ötvös József

Teljes bizonyossággal nem állíthatom, hogy a magnóliák, rózsák beszélgetnek egymással, de elképzelésem szerint hallanak, és értik a szót. Meghallják a szerelmesek bókjait, a csalódottak keserűségét, a körülöttük játszó kisgyermekek gügyögését. És a róluk szóló örömhíreket is. Április 24-én, Szent György napján sétáltam végig városunk főterén, szerettem volna elsőként elmondani a fáknak, virágoknak, hogy a városi tanács döntése alapján hivatalosan is megmenekültek a mélygarázsos veszedelemtől, de a főtéri park növényei már tudták a jó hírt. Két húsvét között büszkén mosolyogtak a sárga, lila és piros tulipánok, szelíden susogtak a kéknefelejcsek, színes jókedvre derültek a virágóra helyén nyíló árvácskák. Utolsó szirmaikat hullató magnóliák búcsúztak megmenekült főtéri virágzásban, s ígérték, hogy jövőben újra pompázó virágaikkal hirdetik a megújulás tavaszi reményét.

A magnóliák nem őshonos erdélyi díszfák, de évtizedek óta hozzátartoznak városunk főteréhez, hűségük és szépségük által számomra erdélyi, marosvásárhelyi tavaszhozó díszfákká változtak. Történetírók szerint a hetedik században kínai buddhista templomok kertjében a tisztaság jelképeként tisztelték és termesztették korán nyíló fehér virágjuk miatt. Aztán ezer év múlva angolok hozták be Európába, majd gróf Esterházy Miklós kismartoni parkjában otthonra találtak a Kárpát-medencében. Így most már a mieink is.

Erdélyi lokálpatriótaként a tájainkon őshonos fákat meg virágokat részeltetném előnyben, hadd teljen meg a város hársfaillattal és gesztenyelombú mesefákkal. Milyen szép lenne, ha a pár lila meg fehér orgona is megmaradhatna, és dús bokorrá fejlődve illatozna évtizedek múltán is itt élő unokáinknak. Mert a tavaszi pompában mégiscsak az a legszebb, amikor virágzó fák alatt viháncoló kisgyermekek vidám kacagása, madarak éneke hirdeti a természet megújulását, a szabadság ígéretét. Nekünk mindig a tavasz hozza el a szabadság reményét március idusának szép ünnepével, a húsvétban újjászülető reménnyel, a májusi virágok színpompás ajándékával.

Fotó: Nagy Tibor

Visszaélni az opiátokkal

Kábítószerrel kereskedő egészségügyiek

Több mint félszáz orvos, nővér, patikus ellen emeltek vádat április 17-én az Egyesült Államokban opiáttartalmú gyógyszerek törvényellenes felírásáért, valamint egészségbiztosítási csalásért.

A vádlottak fele orvos, aki pénzért vagy szexuális „szolgáltatásokért” írt fel opiáttartalmú gyógyszereket, köztük csakis kórházakban alkalmazható erős fájdalomcsillapítókat. A visszaéléseket több tagállamban követték el, és szövetségi vádemelésre hét államban – Louisianában, Alabamában, Tennessee-ben, Kentuckyban, Nyugat-Virginiában, Pennsylvaniában és Ohióban – került sor.

„Az opiáttartalmú gyógyszerek által előidézett járvány az amerikai történelem legvégzetesebb válsága” – fogalmazott William Barr amerikai igazságügyi miniszter a vádemelések nyilvánosságra hozatala után kiadott közleményében. Barr kiemelte azt is, hogy az Appalachia térségében a legrosszabb a helyzet. Az Appalachia az Appalache-hegységhez kötődő régió, amely a déli Louisianától és Alabamától a keleti parti Pennsylvaniáig húzódik, és az Egyesült Államok legszegényebb vidékeit foglalja magában.

Az opiátválság, vagyis az opiáttartalmú gyógyszerek járványszerű elterjedése ma az amerikai társadalom egyik legnagyobb problémája. A közegészségügyi és járványügyi hivatal (CDC) adatai szerint minden egyes napon 130 amerikai hal meg opiáttartalmú gyógyszerek túladagolása miatt.

A visszaélések ügyében hónapok óta tartott a nyomozás, a Szövetségi Nyomozó Irodán (FBI) belül külön csoportot hoztak létre a szerteágazó vizsgálatokra. Tennessee államban például vádat emeltek egy magát „rocky dokinak” becéző és ekként ismertté vált orvos ellen, aki több százezer, opiát tartalmú gyógyszert, feszültségoldót és nyugtatót írt fel szexuális ellentételezésért. Alabamában az egyik orvos a vádirat szerint a magánrendelőjében kifejezetten prostituált páciensekre „szakosodott”, és kábítószeres partikat rendezett velük a lakásán. Több orvos ellen az a vád, hogy előre aláírt, üres recepteket adtak ki pénz ellenében vagy előzetes vizsgálat nélkül, kérésre írtak fel kábítószer tartalmú gyógyszereket. A nyomozás adatai szerint a vádlottak több mint 32 millió, függőséget okozó kábítószeres pirulát írtak fel egy év alatt. Sok orvos elszámolta a költségeket a két állami egészségügyi programnál, a szegényeket segítő Medicaid és az idősekről gondoskodó Medicare-nél is.

„Amikor egészségügyi szakemberek kábítószer-kereskedőként viselkednek, akkor az igazságügyi minisztérium kábítószer-kereskedőként fogja kezelni őket” – nyilatkozta Brian Benczkowski, az egészségügyi tárca bűnügyekkel foglalkozó részlegének vezetője a The Wall Street Journal című lapnak. *(Járai Judit – MTI)*

Gombaölő permetezés

A meggy- és az őszibarackfáknál még nem késő védekezni a monília betegség ellen – olvasható a magyar Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) honlapján.

Kiemelték, a hétvégi esőzések a virágzó csonthéjasgyümölcs-fáknál megfelelő feltételeket teremtettek a súlyos hajtáselhalást okozó moníliás betegség megjelenésének.

A kár megelőzésére a Nébih gombaölő szeres permetezést javasol.

Virágzáskor kiemelten ügyelni kell a méhek védelmére, ezért ne alkalmazzanak a méhekre ártalmas szert – írják tájékoztatójukban. *(MTI)*

Jean de La Bruyère, XVII. századi, erkölcsi témákkal foglalkozó francia író intelmét idézzük a rejtvény fősoraiban.

... STONE (SZÍNÉSZNŐ) | ... LEAR (ÉNEKESNŐ) | FÜLÜNK ÉRZÉKELI | KRÉTAI HEGY | BESZÓL! | AZ ÖT TÓ EGYIKE | SKÁLAHANG / HELYSÉG POLGÁRA | KIS FEJŰ, NAGY TERMETŰ MADÁR | A MASKARA BELSEJE! | A TESZT VÉGE! | IGAZ | GALLY / LÉGIES, KÖNNYED | TORNA-ESZKÖZ | ÉVSZAK | FEKETE ISTVÁN FECSKÉJE

IDÉZET 1. — O

PORTUGÁL VÁROS | TANÍT / RITKA NŐI NÉV (DEC. 1.) | KÖVÉRSÉG / VICC, TRÉFA

BÉKA (LATIN) / GENT MÁSIK NEVE | JAP. FESTŐ (MASZUO) / HÁZI ISTENEK (RÓMA) | VÉKONY FÉMLAP / VASAL | NULLA / AZ UTCÁRA TESZ

IDÉZET 2. — S | DE... NATURA (LUCRETIUS MŰVE) | NAGY ÜTŐHANGSZER / HOLLAND FOLYÓ | TIHAMÉR ÉS ... (JÓKAI) / KÁRTYALETÉT | NŐVÉR (LATIN) / FÖLÉ TESZ | KENETLEN! / VÍZEMELŐ SZERKEZET (SPANYOL)

IDEGEN FÉRFINÉV | A NÓTA VÉGE! / ÖREG | TÉLI SPORT / LATIN CSONT | ZOKOG / SZEKÉRNYI TEHER | IGEVÉGZŐDÉS / LATIN KETTŐS BETŰ | NÍLUS (NÉMET) / E NAP

VICCHŐS (A GRÓF LAKÁJA) | SZÁNDÉKOZÓ / ZENEDRÁMA | SZÍNDARAB / NÁLA LENTEBBRŐL | OLASZ SZERELEM / LAPOS CSÓNAK

NÖVEKEDŐ VÍZSZINTŰ | OROSZ ÍRÓ (JURIJ) / NŐI NÉV (AUG. 18.) | MOSÓPORMÁRKA / FR., ERED. NŐI NÉV | SÉMI NÉP / BŰNHŐDIK

RAJZTINTA | ÉLÉNK SZÍN / SKÁLAKEZDET | FÜGGŐZÁR / KICSINYÍTŐ KÉPZŐ | ... PACINO (SZÍNÉSZ) / TANKBELSŐ! | EISENHOWER BECENEVE / A SZÉPNEM

RÓMAI 2000 / A RÁDIUM VEGYJELE | FILMSZTÁR (ALAIN) / TESTÜNK MOTORJA | BELGRÁDI PALOTA / OLASZ PÉNZ (RÖV.) | TÖRÖK VÁROS / FÉRFINÉV (SZEPT. 1.) | A SZÉN VEGYJELE / GYOMNÖVÉNY

Ő KÖVETKEZIK / HERINGFÉLE HAL | RÉGÉSZ ÖRÖME / AQUA... (LATIN PÁLINKA) | ESZENYI!... (SZÍNÉSZNŐ) / TELEFONTÁRS | KÉTES! / SE..., SE SZÁMA (SZÓLÁS)

GYOM | BANKBETÉT! / ... ERNŐ (SZOC. POL) | RÓMAI 6 / MOHAMEDÁN BÍRÓ | FÉL CSAT! / ...ACHTUNG! (LE A KALAPOKKAL) | HATÁRRAG / VAN ESZE | KOTTAKEZDET! / ESTE (OLASZ) | SZÍV (NÉP.) / ...KINDI (ARAB TUDÓS)

KIS MÉRTÉKBEN | ...KUROSZAVA (RENDEZŐ) / ...ROY (W. SCOTT-MŰ) | TOLLASODÓ MADÁR / RÉGI SÚLYEGYSÉG | KIENGED A KÖTÉSBŐL / KOCKÁZTATOTT ÖSSZEG

ANGOL KIKÖTŐVÁROS | SZÉGYELL / NOTA BENE (RÖV.) | VÉGSŐ SZENTSÉG / TE ÉS Ő | TALÁLÓ / ÁLLÓVÍZ

VISSZATAPSZÍTÓAN CSÚNYA / EZT! | KÖLTŐ (LÁSZLÓ) / KILO (RÖV.) | MEZŐ / MAGYAR AUTÓJEL | A SZEMÉLYEDRE / RÓMAI 500

SZÍNESFÉM — S | AZ ÖTÖDIK UTÁN JÖN

L.N.J.

Április 25-i rejtvényünk megfejtése: *A tanuló azt hiszi, hogy nehéz a munkája, pedig ő csak a kocsi, és a tanító a ló*

Hazai pályán juthatnak tovább a férfi kosarasok

Bálint Zsombor

Hosszúra nyúlt szünet után a középszakaszt követően a rájátszással folytatódott a férfikosárlabda Nemzeti Liga. Az előző évektől eltérően az idén minden egyes helyezésért végigjátsszák a bajnokságot, nem csak az első négyért. Így a 9-16. helyekért is, amiben a Marosvásárhelyi CSM is érdekelt. A Kék csoport első helyén végzett megyeszékhelyiek a Sárga csoportban hatodik Konstancai Athletic ellen küzdenek két győzelemig a 9-12. helyek elődöntőjébe jutásért.

A sorozat első mérkőzését a pályaelőnnyel rendelkező Athletic otthonában játszották. Noha a tengerpartiak keretében nem kevesebb mint öt légiós található, az eddigi eredmények alapján mégis a CSM számított esélyesebbnek. Igaz, Martinić és a sérült Steff nélkül kiegyenlítődtek az erőviszonyok, ennek ellenére George Trif csapatának sikerült elvennie a pályaelőnyt ellenfelétől.

Nem volt az azért annyira egyszerű. Elsőként a házigazdák szereztek 12 pontos előnyt az első negyed közepére, azonban ezt egy egészen elképesztő 21-0-s marosvásárhelyi sorozat követte, amely csak 19-28-nál szakadt meg, a második negyedben. Ezt követően a CSM hosszú percekig őrizte az előnyt, a félidő előtt és közvetlenül újrakezdés után azonban az Athletic percei következtek, amely 42-re kiegyenlített.

A folytatásban kiegyensúlyozott csata folyt, bár többnyire a marosvásárhelyiek voltak előnyben. A győzelem a negyedik negyed közepén kezdett kérdésessé válni, amikor az Athletic kétszer is átvette a vezetést, és két perccel a befejezés előtt 70-70-et mutatott az eredményjelző. A végjátékban azonban a vásárhelyiek bírták jobban a lélektani nyomást, előbb Kalve talált be, majd Engi-Rosenfeld. Ezt követően a konstancaiak megpróbáltak taktikai szabálytalanságokkal időhöz jutni, de Sánta és Kilyén is pontosak voltak, míg Oprean, Ray és Lockhart kísérletei rendre kimaradtak.

A statisztikai elemzésből az derül ki, hogy a CSM sokkal pontosabban dobott, azonban a házigazdáknak nyolcnál több kísérletük volt a mérkőzés során. Mivel a lepattanókat a vendégek gyűjtötték be jobban, ezt csupán a temérdek eladott labda magyarázza: a marosvásárhelyi együttes nem kevesebb mint 20 labdát „ajándékozott" az ellenfélnek. Ezek nélkül sokkal simább lehetett volna győzelem.

Az idegenbeli sikernek köszönhetően a CSM hazai pályán megnyerheti a párharcot, a második találkozót május 3-án, pénteken 19 órától rendezik a ligeti sportcsarnokban. Amennyiben továbbjut, a marosvásárhelyi csapat következő ellenfele sokkal keményebb diónak ígérkezik. A Csíkszereda elleni sorozatban toronymagas esélyes Voluntari – Martiniccsal a keretben – ugyanis kétszer is csak egyetlen kosár miatt maradt le az 1-8. helyek rájátszásáról.

Jegyzőkönyv

Férfikosárlabda Nemzeti Liga, 9-16. helyekért, első menet: Konstancai Athletic – Marosvásárhelyi VSK 70-78 (19-23, 16-18, 21-16, 14-21)

Konstanca, sportcsarnok, 1100 néző. Vezette: Costin Bogdănescu (Bukarest), Bedir Sefer (Corabia), Marius Epure (Rm.-Vâlcea). Ellenőr: Constantin Ioan (Bukarest).

Athletic: Wasswa Berkelund 18 pont, Lockhart 16, Mâinea 16 (3), Ray 13 (1), Oprean 6 (2), Ciucă 1, McLean, Andrieş, Trandafir, Ursu, Unitu.

CSM: Kalve 19 pont (1), Sánta 16, Engi-Rosenfeld 14 (3), Borşa 9 (1), Bölöni 8 (1), Şolopa 7, Kilyén 5 (1).

Eredményjelző

A férfikosárlabda Nemzeti Liga középszakaszának 10. fordulójában:

*** Piros csoport: Nagyszebeni CSU – Kolozsvári U-BT 72:78.**

A rájátszás első körében:

*** az 1-8. helyért (három győzelemig tartó párharcok): Nagyszebeni CSU – Bukaresti Dinamo 81:75 és 91:82 (2-0), Kolozsvári U-BT – Bukaresti Steaua 72:64 és 71:68 (2-0), Nagyváradi CSM – BCM U FC Argeş Piteşti 81:77 és 74:73 (2-0), SCM U Craiova – Temesvári SCM 69:71 és 88:72 (1-1).**

*** a 9-16. helyért (két győzelemig): CSO Voluntari – Csíkszeredai VSKC 114:82, Galaci Phoenix – CSM Focşani 77:72, Medgyesi CSM – Máramarossszigeti CSM 91:84, Konstancai Athletic – Marosvásárhelyi CSM 70:78.**

Az Ajax megverte Londonban a Tottenham Hotspurt

Az Ajax egygólos előnnyel várja a Tottenham Hotspur elleni hazai visszavágót a labdarúgó Bajnokok Ligája elődöntőjében, miután kedden a párharc első mérkőzésén Londonban 1-0-ra nyert.

Vendégként sem tűnt megilletődöttnek az Ajax a mérkőzés elején: a hollandok rövid passzos játéka, letámadásos taktikája azonnal mezőnyfölényt eredményezett. A több kulcsjátékosukat nélkülöző hazaiak beszorultak a saját térfelükre, a labdát pedig csak másodpercekre birtokolták.

Az amszterdamiak a leshatáron labdát kapó Van de Beek góljával a 15. percben megérdemelten szereztek vezetést, és a folytatásban is az ő akaratuk érvényesült, bár egyértelmű mezőnyfölényük ellenére Lloris kapuját nemigen veszélyeztették. A 39. percben újabb fontos játékosát veszítette el az angol gárda: Vertonghent vérző orrsérülés miatt le kellett cserélni, helyére a nem teljesen egészséges Sissoko érkezett. A hajrában kijött a szorításból a Tottenham, amely még zavart is keltett az Ajax kapuja előtt, elsősorban pontrúgásokat követően.

A szünet után vállalta a bátrabb, agresszívabb játékot a házigazda, amely bő húsz percig nyomás alá helyezte a holland csapatot. A Tottenham helyzetei azonban kimaradtak, és a védekezésre koncentráló Ajax kontráiban egyre több lett a veszély, a 78. percben egy holland akció lezárásaként Neres a kapufát találta el ígéretes helyzetből. A hajrában az utolsó rohamra indult az angol együttes, de a hollandok védelme jól zárt, az egyenlítés elmaradt, az Ajax pedig a Real Madrid és a Juventus után a Totthenham otthonában is győzni tudott az egyenes kieséses szakaszban.

A visszavágó jövő szerdán lesz Amszterdamban.

Eredményjelző

Labdarúgó Bajnokok Ligája, elődöntő, első mérkőzés: Tottenham Hotspur (angol) – AFC Ajax (holland) 0-1 (0-1).

Gólszerző: Van de Beek (15.).

Bátor holland: Van de Beek megszerzi az Ajax győzelmét jelentő gólt. Fotó: Talksport

Ma este: elődöntő az Európa-ligában

Ma este rendezik az elődöntős párharcok első mérkőzéseit a labdarúgó-Európa-ligában. A műsor: Arsenal (angol) – Valencia (spanyol) (TV: DigiSport 1, Telekom Sport 1, Look Plus), Eintracht Frankfurt (német) – Chelsea (angol) (TV: DigiSport 2, Telekom Sport 2, Look Sport). Mindkét mérkőzés 22 órakor kezdődik.

Röviden

* Marko Nikolic, a MOL Vidi FC vezetőedzője mégis leülhet a kispadra a labdarúgó Magyar Kupa május 25-ei döntőjében. A trénert a Debrecen elleni elődöntő első meccsén a játékvezető a lelátóra küldte, majd a labdarúgó-szövetség két kupamérkőzésre eltiltotta, amelyből egyet a visszavágón már letöltött. A fegyelmi bizottság kedden meghallgatta Nikolicot, és egy mérkőzésre csökkentette a büntetését.

* Czibor-emlékév kezdődött Komáromban. A magyar Aranycsapat játékosa, a komáromi Czibor Zoltán emlékét megidéző programsorozat részeként Rongylábú címmel musicalt mutatnak be a futballista életéről, szobrot állítanak neki, utánpótlástornákat és emlékkonferenciát tartanak abból az alkalomból, hogy idén ünneplik a sportoló születésének kilencvenedik és első válogatottságának hetvenedik évfordulóját.

* A Győr 33-29-re győzött a Ferencváros otthonában a magyar női kézilabda NB I szombati játéknapján, és ezzel biztosította újabb címvédését. A győriek továbbra is százszázalékos teljesítménnyel vezetik a május 18-án záruló idény tabelláját, és népligeti sikerükkel behozhatatlan előnyre tettek szert a második helyen álló fővárosiakkal szemben. Az ETO a bajnoki örökrangsorban utolérte a 15-szörös aranyérmes Vasast.

Eduarda Amorim (j), a győztes Győr játékosa ünnepel az FTC-Rail Cargo Hungaria – Győri Audi ETO KC mérkőzés végén, miután eldőlt, hogy csapata ismét bajnok lett. MTI/Czagány Balázs

Európai focikörkép

* Angol Premier Liga, 36. forduló: Brighton & Hove Albion – Newcastle United 1-1, Burnley – Manchester City 0-1, Crystal Palace – Everton 0-0, Fulham – Cardiff 1-0, Leicester – Arsenal 3-0, Liverpool – Huddersfield 5-0, Manchester United – Chelsea 1-1, Southampton – Bournemouth 3-3, Tottenham – West Ham United 0-1, Watford – Wolverhampton 1-2. Az élcsoport: 1. Manchester City 92 pont, 2. Liverpool 91, 3. Tottenham 70.

* Spanyol La Liga, 34. forduló: Atlético Madrid – Valencia 3-2, Getafe – Real Madrid 0-0, Real Sociedad – Villarreal 0-1, Leganés – Athletic Bilbao 0-1, Levante – Betis 4-0, Espanyol – Celta Vigo 1-1, Sevilla – Rayo Vallecano 5-0; 35. forduló: Atlético Madrid – Valladolid 1-0, FC Barcelona – Levante 1-0, Betis – Espanyol 1-1, Girona – Sevilla 1-0, Rayo Vallecano – Real Madrid 1-0, Athletic Bilbao – Alavés 1-1, Leganés – Celta Vigo 0-0, Valencia – Eibar 0-1, Real Sociedad – Getafe 2-1, Villarreal – Huesca 1-1. Az élcsoport: 1. FC Barcelona 83 pont, 2. Atlético Madrid 74, 3. Real Madrid 65.

* Olasz Serie A, 34. forduló: AS Roma – Cagliari 3-0, Bologna – Empoli 3-1, SPAL – Genoa 1-1, Inter – Juventus 1-1, Sampdoria – Lazio 1-2, Torino – AC Milan 2-0, Frosinone – Napoli 0-2, Chievo – Parma 1-1, Fiorentina – Sassuolo 0-1, Atalanta – Udinese 2-0. Az élcsoport: 1. Juventus 88 pont, 2. Napoli 70, 3. Inter 62.

* Német Bundesliga, 31. forduló: FC Nürnberg – Bayern München 1-1, Borussia Dortmund – Schalke 04 2-4, Augsburg – Bayer Leverkusen 1-4, VfB Stuttgart – Mönchengladbach 1-0, Eintracht Frankfurt – Hertha BSC 0-0, Fortuna Düsseldorf – Brémai Werder 4-1, Lipcsei RB – Freiburg 2-1, Hannover 96 – Mainz 1-0, Hoffenheim – Wolfsburg 1-4. Az élcsoport: 1. Bayern München 71 pont, 2. Borussia Dortmund 69, 3. Lipcsei RB 64.

* Francia Ligue 1, 34. forduló: Amiens SC – Strasbourg 0-0, Angers – Reims 1-1, Bordeaux – Lyon 2-3, Caen – Dijon 1-0, Lille – Nimes 5-0, Olympique Marseille – Nantes 1-2, Montpellier HSC – Paris St. Germain 3-2, Nice – Guingamp 3-0, St. Etienne – Toulouse 2-0. Az élcsoport: 1. Paris St. Germain 84 pont, 2. Lille 68, 3. Lyon 62.

Megyei labdarúgó-bajnoki eredmények

* 4. liga, 16. forduló: Mezőzáh – Kerelő 0-0, Marosvásárhelyi MSE II – Küküllődombó 5-0, Gernyeszeg – Görgénysóakna 0-4, Mezőceked – Mezőrücs 3-1 (a 63. percben félbeszakadt), Radnót II – Kerelőszentpál 10-1.

* 5. liga, Északi csoport, 13. forduló: Nyárádremete – Tuson 3-0, Köhér – Alsóidecs 3-0, Mezőkirályfalva – Lövér 4-7, Szászrégeni Înfrățirea – Galambod 9-2. Az élcsoport: 1. Alsóidecs 23 pont, 2. Nyárádremete 23, 3. Köhér 22.

* 5. liga, Déli csoport, 13. forduló: Balavásár – Harasztkerék 1-2, Mezőgerebenes – Magyarsáros 3-3, Hadrév – Mezőméhes 2-4. Az élcsoport: 1. Harasztkerék 33 pont, 2. Magyarsáros 23, 3. Balavásár 22.

* 6. liga, 16. forduló: Kibéd – Egrestő 3-2, Mezőpanit – Hármasfalu 9-0, Jedd – Nyárádgálfalva 2-2, Somosd – Sáromberke 5-0, Csittszentiván – Küküllőszéplak 3-1. A Székelybere – Csíkfalva mérkőzést elhalasztották. Az élcsoport: 1. Csíkfalva 39 pont, 2. Nyárádgálfalva 37, 3. Somosd 37.

Családi majális a Maros partján

(Folytatás az 1. oldalról)

a Maros partjára és más hagyományos helyszínekre, hogy levetkőzve a társadalmi kötelezettségből vállaltakat, együtt legyenek, ünnepeljenek, mai szóval élve szocializálódjanak. Az idén is – e hagyományhoz híven – szervezett családi majálist az RMDSZ városi szervezete a megszokott helyen – a Maros komp melletti partján. Aki tudott – körzetbeliek, barátok, ismerősök – eljött gulyást főzni, beszélgetni, együtt lenni. Kár, hogy a körülmények miatt az idén szegényebbre, szerényebbre sikerült mindez. Pedig több üstben finomabbnál finomabb gulyás rotyogott, és volt színpad is, ahol a rendezvényhez illő műsort is szolgáltattak a szervezők.

Azt szokták mondani, hogy aki elmaradt, az lemaradt. Az veszít. És ez talán így volt az idén is. A rendezvény alkalom a találkozásra, a kötetlen beszélgetésre, az együttlétre, pártállástól, elkötelezettségtől függetlenül. Alkalom arra, hogy megosszuk közös gondolatainkat, elképzeléseinket magunkról, a városról és mindenről. A gulyásfőzéstől eltekintve ma sajnos azt tapasztaljuk, hogy családok mennek tönkre, elválnak az évekig közösen megtett utak. Ma az érdektelenség, a közömbösség felülkerekedett minden közösségi érzésen. És ez baj. Mert az egyéniesedés, a megosztás, a szétszóródás egy kisebbségi létben levő közösségnek a rákfenéje lehet. A majális alkalom arra, hogy egy kicsit egymás felé forduljunk. Gulyással vagy anélkül. Alkalom az együttlétre. Ha akarjuk. És ez az akarat egyéni indíttatású. Nézzünk önmagunkba. Tudunk-e még közösségben gondolkodni? Együtt lenni jóban-rosszban? Majálisozni, ahogy hajdanában? Gulyás vagy mititej mellett? Őrizzük-e a hagyományt? Vagy elmegyünk egymás mellett, és az ünnepeink is egyre megkopnak? Ki mit főz, azt eszi. Hogy gulyás-e vagy mititej? Döntse el ki-ki maga… *(erdélyi)*

Fotó: Nagy Tibor

Civilek szerepe a szociális ellátásban

Segítők óriási tehervállalása

E kérdéskör megvitatására szervezett pódiumbeszélgetést kedden a Gyulafehérvári Caritas *Civilek szerepe a szociális ellátásban: európai távlatok és hazai valóság* címmel. A megbeszélésre civil szervezetek képviselőit hívták meg, a politikum részéről jelen volt Winkler Gyula EP-képviselő és -jelölt, Csép Éva Andrea, a képviselőház szociális és munkaügyi bizottságának titkára, dr. Vass Levente, az egészségügyi bizottság titkára és Péter Ferenc, a Maros Megyei Tanács elnöke. A tanácskozást Ludescher László, a Gyulafehérvári Caritas ágazati igazgatója vezette.

Mezey Sarolta

Romániában a civil szervezetek által nyújtott hiánypótló szociális szolgáltatásokra méltánytalanul kevés anyagi forrást biztosít az állam, az unió más tagországainak gyakorlatával ellentétben. Ez a hazai valóság nagymértékben korlátozza a szervezetek tevékenységét. A civil szervezetek számára további nehézséget jelent a vonatkozó törvények gyakori módosítása, valamint a bürokrácia, ami embert próbáló áldozatok vállalásával teszi lehetővé a feladatok ellátását.

„Az elmúlt két évben visszafejlődtünk”

Dr. Márton András, a Caritas igazgatója vetített képes bevezetőjében hazai demográfiai és társadalmi mutatókat vázolt fel, melyek egyre kedvezőtlenebbül érintik a szociális ellátást. A 19 milliós lakosság 20-30 százaléka (főként a fiatalok) külföldön vállal munkát, emiatt Romániában egyre nagyobb a munkaerőhiány. A lakosság drasztikusan elöregedett, s a magukra hagyott idős emberek előbb-utóbb ellátásra szorulnak, miközben a minimális nyugdíj 135 euró, az átlagnyugdíj pedig 240 euró. Míg hazai viszonylatban szociális ellátásra a költségvetés 1,6 százalékát fordítják, addig az EU-ban ez az arány 19,1 százalék. További lesújtó adat, hogy az elszegényedési kockázat 51 százalék, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy minden második gyereknek szegénységben kell felnőnie. A gyermekek közel egyötöde korán elhagyja az iskolát, s az általános iskolát végzettek csupán 38 százaléka írja meg az átmenő jegyet a képességvizsgán.

Szociális elköteleződés nélkül tovább romlik a helyzet, amúgy is az utóbbi két évben visszafejlődtünk. A Caritasnak akkor 755 munkatársa volt, most 610 van; az anyagi források hiánya miatt kellett megválnunk a munkatársaktól, s a lefedett területet is szűkítenünk kellett. Nagy gond, hogy hiány van a segítő szakmában, hogy a rendszerváltás után végzett 40 ezer szociális munkás közül csak 8 ezer dolgozik a szakmában, ami részben az alacsony béreknek tudható be, pedig sem a szociális szervezet, sem a szociális munkás nem lehet népszerűtlen, ha segít – mondta az igazgató.

Több lesz a támogatás, de nem elég

A felvázolt adatokra és arra a kérdésre, hogy milyen stratégiák léteznek a hazai szociális szolgáltatások javítására, *Csép Éva Andrea* parlamenti képviselő elmondta, hogy nagy szükség van a civil szervezetek tapasztalatára, amit megosztanak a politikai szerepvállalókkal. Parlamenti képviselőként többek között azért dolgozik, hogy megfelelő szintű állami támogatásokat különítsen el a kormány a szociális szolgáltatók számára. „Az elmúlt években sokat harcoltunk azért, hogy a támogatásokat megkapják a civil szervezetek. Ebben az évben megnövekedett az összeg, ami az RMDSZ-nek köszönhető. Idén 26 millió lejt ítélt meg a kormány az akkreditált civil és egyházi szolgáltatók támogatására a tavalyi 18 millió lejhez képest, azonban ez az összeg sem elégséges. Ezen javítani kell, hiszen ezek a szociális feladatokat ellátó szervezetek olyan munkát végeznek, amely az alkotmány szerint az állam feladata lenne” – mondta a képviselő, és arra is kitért, hogy az országos referenciamutató 2009 óta nem változott, továbbra is 500 lej, s a szociális juttatások kiszámításánál ezt veszik alapul, így ezek a juttatások nem követik a minimálbér növekedésének ütemét.

Dr. Vass Levente parlamenti képviselő elmondta, hogy Romániában nagyon sok olyan szolgáltatást, amelyet az egészségügynek kellene biztosítani, a szociális szolgáltatókra hárítanak, és ebből problémák adódnak. Mivel Erdélyben sokkal erősebb a szociális érzékenység, sokkal több szociális munkát végző civil szervezet működik, mint a Kárpátokon túl, országos szinten nincs egységes érdekérvényesítési platform. A képviselő arra buzdította a civil szervezeteket, hogy vázolják fel azokat a szolgáltatási tételeket, amelyeket a román államnak kellene felvállalnia, és azokat, amelyek az egészségügyi költségvetésből finanszírozhatók.

Összehangolhatók-e az európai szociális szolgáltatási rendszerek?

Ludescher Lászlónak arra a kérdésére, hogy hogyan tekintenek a szociális szolgáltatókra Európában, illetve, van-e stratégiai prioritás ezen a téren, *Winkler Gyula* három dolgot emelt ki.

– Az Európai Unió fejlődési modellje az európai szociális piacgazdaság. Mit jelent ez? A piac az, ami a gazdaságban döntő szerepet játszik. Ha mi az egyént akarjuk a közpolitikánk középpontjába helyezni, akkor a piaci versenyt a társadalmi érzékenységgel kell moderálnunk. A piaci feltételeket bizonyos szabályok között kell tartani, ellenkező esetben Egyesült Államok típusú társadalmat építünk, ahol meghalhatsz az út szélén, mert senkit sem érdekel a sorsod. Ez egy olyan társadalom, ahol csak a verseny diktál, s ha nem tartozol egy rendszerhez, akkor senki sem fog veled foglalkozni, sem betegen, sem idősen, sem akkor, amikor fogyatékkal élsz. Az unióban 2017-ben fogalmazták meg a szociális jogok pillérét, amely a közpolitikák alapját képezi, annak ellenére, hogy az uniót sokféle válság „tépi”, akár a Brexitre, akár a migránsválságra gondolunk. Ennek alapján lehet programokat, finanszírozásokat, pályázatokat kiírni. A legfontosabb elem ezek között a szociális vállalkozás elgondolása.

Nagyon fontos célkitűzés lenne a társadalmi vállalkozások működésének a támogatása, a jogi helyzetük tisztázása. A szociális vállalkozás profitot termel, de ezt visszaforgatja társadalmi célkitűzéseinek elérésére – mondta Winkler Gyula EP-képviselő. Pozitív példaként említette, hogy a Caritas kiválóan ötvözi Gyergyószentmiklóson a szociális és gazdasági tevékenységet, hiszen ott sajtgyárat is működtetnek.

A képviselő az unió szociális rendszereinek összehangolását emelte ki.

– A szociális szolgáltatók európai uniós rendszerének kidolgozása lehetetlen a szociális rendszerek európai összehangolása nélkül. Most született egy uniós szabályzat, amelynek előkészítésekor rengeteget vitatkoztunk. Sok esetben a szülők külföldön dolgoznak, például Ausztriában, ott fizetnek adót, tb-t, a gyermekek pedig itthon vannak. Kérdés, hogy az itthon élő gyermek mennyi gyermekpénzt kap, ausztriait vagy romániait? Mert befizetés szerint ausztriait kellene kapjon, viszont a gyermek Romániában él. A gyermek javát kellene nézni ebben az esetben, de most nem szolidáris, békés és mosolygós Európában élünk, hanem vajúdó, szétszakadt, egymásnak feszülő Európában, amelyben az osztrák állam kijelenti, hogy románok, magyarok, lengyelek, a gyermeknevelési pótlékot nem fogjátok megkapni, mert a gyermek nem Ausztriában nevelkedik – fogalmazott a képviselő.

Másrészt elmondta, hogy Marosvásárhelyről vagy Budapestről nézve az Európai Uniót, dilemmában vagyunk: szóljon-e bele a dolgainkba, vagy sem. Segítsen-e a szociális szolgáltatóknak? Ha segít, egy európai szabályozás alapján kell ezt megtennie. Kérdés, hogy összehangolhatók-e a szociális rendszererek más-más gazdasági potenciállal rendelkező országok között, vagy azzal a svédországi rendszerrel, ahol a nagy jövedelmeket 66 százalékkal adózzák meg. Ennek megfelelően az az állam rengeteg szociális szolgáltatást ajánl. De elfogadható-e, hogy egységesítsük az európai adórendszereket? Ma nem. Elfogadható-e a társadalombiztosítási rendszerek egységesítése? Határozottan nem. Ezek szerint nem beszélhetünk a szociális szolgáltatók működési szabályainak és állami finanszírozásának egységesítéséről – jelentette ki Winkler Gyula.

A megbeszélésen *Péter Ferenc*, a Maros Megyei Tanács elnöke ismertette az államilag finanszírozott szociális hálózat működését, amely a megye legnagyobb intézménye több mint 1500 alkalmazottal és több mint 31 ezer ellátottal. A felnőtt gondozottak számát tekintve Maros megye országos viszonylatban első helyen van, holott a lakosság számát illetően a tizenegyedik. Az elnök elmondta, hogy rövidesen megjelennek a Maros Megyei Tanács pályázati kiírásai. Idén is 800.000 lejt különítettek el a szociális szolgáltatások finanszírozására.

A civil szervezetek képviselői a romakérdést, a családügyi problémákat, a gyermeknevelési és oktatási gondokat, az alkohol- és drogprevenciós tevékenységek finanszírozási kérdéseit, az otthoni beteggondozás kérdéskörét, a pályázási nehézségeket vetették fel, amelyek jövőbeni megoldása részben a politikum, részben a társadalmi szerepet vállalóktól függ.

Fotó: Nagy Tibor

GUTENBERG KÖNYVESBOLT
libri KIADÓ
BARABÁSI ALBERT-LÁSZLÓ könyvei

Májusi könyvbarát-kedvezmény a Gutenberg Könyvesboltokban:
10%-os kedvezménnyel kínáljuk a LIBRI KIADÓ könyveit.

Gutenberg Könyvesboltok

Csíkszeredа: Petőfi Sándor utca 4. sz., tel.: 0752–031310 gutenbergkonyvesboltcsikszeredа
Székelyudvarhely: Márton Áron tér 8. sz., tel.: 0752–032201 gutenbergkonyvesboltszekelyudvarhely
Marosvásárhely: Rózsák tere 57. sz., tel.: 0752–032950 gutenbergkonyvesboltmarosvasarhely

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

ELADÓK temetkezési autók Csíkszeredában: Opel Vivaro furgon, 2 db Dacia Logan (dízel és benzines), Fiat Doblo furgon. Tel. 0744-541-062. (HN.-I)

MINDENFÉLE

FÉMSZERKEZETI MUNKÁT vállalok: kapu, garázsajtó, ablakrács stb. Tel. 0744-966-747. (21159-I)

KÉSZÍTÜNK, szerelünk: külső műanyag redőnyöket, szalagfüggönyöket, harmonikaajtókat. Tel. 0265/218-321, 0744-121-714, 0766-214-586. (2/2330

VÁLLALOK vakolást, padlócsempelerakást, tetőjavítást (régi cseréppel). Tel. 0747-816-052, János. (4/2332)

MEGEMLÉKEZÉS

Fájó szívvel emlékezünk május 1-jén szeretett nagymamánkra, BÁLINT MARGITRA halálának hetedik évfordulóján. Emlékét őrzi fia és menye, unokái: Márti és családja, Enikő és családja, dédunokái: Orsi, Ervin és Kincső.
„Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek,
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.”
Nyugodjon békében! (sz.-I)

Élete elszállt, mint a virágillat, jóságos szíve pihen a föld alatt, de emléke szívünkben örökké megmarad.
Szeretettel gondolunk drága édesanyánkra, KŐVÁRI ANNÁRA halálának negyedik évfordulóján. Emlékét őrzik leányai: Enikő és Tünde, veje és unokái. (2441)

Szomorú szívvel emlékezünk május 1-jén MÁTHÉ IRÉNRE szül. Bakó halálának 20. évfordulóján. Akik ismerték és szerették, gondoljanak rá. Férje, fiai és unokái. (2418-I)

Az élet elmúlik, de az emlékek élnek, amíg élünk, szívünkben őrizzük őket.
Kegyelettel emlékezünk MAGYARI MIHÁLYRA halálának 8. évfordulóján. Legyen csendes pihenésed, nyugodjál békében! Nevelt leánya, Lenke és családja. (-I)

Gyorsan múlnak az évek, szívünkben fájón él emléked, BIRÓ SÁNDOR. Úgy tűnik, mintha csak tegnap történt volna, de sajnos két év telt el azóta. Múlnak az évek, te nem vagy már velünk, de szívünkben élsz, soha nem feledünk. Két éve már örök álom zárta le szemed, azóta könnyek között emlegetjük a te drága neved.
Nélküled szomorú, üres az életünk, most sem hisszük el, hogy hiába keresünk. A bánat, a fájdalom örökké megmarad, nem feledünk el, az idő bárhogy is halad. Emlékét szeretettel és fájó szívvel őrzi felesége, Gizella, fia, leányai, vejei és három unokája. Emléke legyen áldott, nyugalma felett őrködjön az örök szeretet. (2450-I)

Az élet kegyetlen és mostoha, szeretni megtanít, de feledni soha. Álmodtunk egy boldog öregséget, de a halál mindent összetépett. Elfeledni téged nem lehet, csak meg kell tanulni élni nélküled.
Soha el nem múló fájdalommal emlékezünk a nagyernyei születésű marosszentgyörgyi CSERNÁTONI LAJOSRA, aki 2018. május 1-jén itthagyott minket örökre. Nyugodj csendesen, legyen békés álmod, találj odafenn örök boldogságot. Emlékét őrzi szerető felesége, Rózsika, lánya, Kinga, veje, Attila, fia, Loránd és barátnője, Melinda. Emléked legyen áldott, nyugalmad csendes! A gyászoló család. (2445)

Nincs a napnak egyetlen órája,
Hogy ne gondolnánk fájó szívvel reája.
Tudjuk, hogy nem jöhet, mégis egyre várjuk,
Enyhíti hiányát, ha álmainkban látjuk.
Az ész megérti, de a szív soha,
Hogy mi is egyszer elmegyünk, ahol Ő van, oda.
Az élet elmúlik, de akit szeretünk,
Arra életünk végéig könnyes szemmel emlékezünk.
Szomorú szívvel emlékezünk május 2-án a drága jó édesanyára, anyósra, nagymamára, dédmamára, BÁNDI SÁRÁRA halálának 7. évfordulóján. Lánya, veje, unokája, dédunokája és unokamenye. Nyugodjon békében! (2/2480)

Ott pihen, ahol nem fáj semmi, nyugalmát nem zavarja senki. Ha nyugszol is a nehéz föld alatt, nem vagy elfeledve, szívünkben örökké megmaradsz.
Szívünk soha el nem múló fájdalmával emlékezünk életünk legszomorúbb napjára, 2015. május 1-jére, SZÁSZ LAJOS halálának 4. évfordulóján. Pihenésed legyen csendes, emléked áldott! Bánatos felesége, fia, két lánya, nyolc unokája és családjuk. (8/2486)

ELHALÁLOZÁS

„Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt föltámasztja.”
(1Thessz. 4,14)
Szomorú szívvel és mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagytata, após és szomszéd, a jeddi születésű
MAKI JÓZSEF
a bőrgyár volt dolgozója
életének 76. évében hosszú szenvedés után 2019. április 28-án csendesen megpihent. Temetése 2019. május 2-án 13 órakor lesz a Jeddi úti temetőben, református szertartás szerint. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (10/2488-I)

Fájdalomtól megtört szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a szeretett édesapa, nagyapa, após, sógor, nagybácsi, rokon és jó barát,
kadicsfalvi TÖRÖK GÁSPÁR ALBERT EDMUND
fotóművész
életének 85. évében, egy kiteljesedett életet hátrahagyva, türelemmel viselt, súlyos betegség után 2019. április 26-án elhunyt.
Drága halottunk földi maradványát 2019. május 2-án, csütörtökön 12 órakor helyezzük örök nyugalomra a marosvásárhelyi római katolikus temető felső kápolnájából, római katolikus szertartás szerint.
Emléke legyen áldott, nyugalma csendes,
az örök világosság fényeskedjék neki!
A gyászoló család. (-I)

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy a Bolyai Farkas Líceum 1951-52-es végzős évfolyamának diákja,
TÖRÖK GÁSPÁR
volt vezető építészmérnök, fotóművész
84 éves korában ez év április 26-án elhunyt Marosvásárhelyen. Búcsúznak tőle még életben lévő volt osztálytársai. (3/2481-I)

„Bíztunk az életben, hittünk a gyógyulásban,
De ha abban nem, legalább a csodában.
Csoda volt, hogy éltél, s minket szerettél,
Csoda volt, ahogy az életért küzdöttél.”
Fájó szívvel tudatjuk, hogy a szerető testvér, rokon, jó szomszéd, barát és kolléga, a gyergyócsomafalvi születésű
BARTALIS ÁGOSTON
marosvásárhelyi lakos, az Azomureş kombinát dolgozója, súlyos betegségben, életének 76. évében csendesen elhunyt. Temetése 2019. május 3-án, pénteken 13 órakor lesz a Jeddi úti temetőben. Áldott legyen drága emléke!
A gyászoló család. (-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a drága jó férj, nagybácsi, rokon, barát, ismerős és szomszéd,
APA ALAJOS
nyugdíjas főmester
84 évesen, rövid szenvedés után megpihent. Temetése folyó év május 3-án, pénteken du. 2 órakor lesz a római katolikus temető alsó kápolnájából, református szertartás szerint. Emléke legyen áldott és nyugalma csendes!
Bánatos felesége. (2494-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, nagymama, anyós, testvér, ismerős és jó szomszéd,
özv. BALÁZS-KERCSÓ ANNA
szül. Jánosi Anna
április 29-én, életének 79. évében eltávozott szerettei köréből. Temetése május 2-án 14 órakor lesz a székesi református temetőben. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (2495-I)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

A BELTRAND AUTÓMOSÓ SZEMÉLYZETET alkalmaz. Tel. 0265/223-902, 0740-393-060. (sz-I)

TELJES ORVOSI ELLÁTÁS – HENI MED CENTER – reumatológia (gerincfájás, térd-, váll- és csípőpanaszok); bőrgyógyászat; neurológia; belgyógyászat; ultrahangos kivizsgálás; allergológia; immunológia; doppleres ultrahangvizsgálat. Kedvezményes árak. Tel.: 0770-310-944. Cím: Pr. Dr. Ghe. Marinescu u. 47/3. szám (November 7.). (sz.-I)

A VARROC LIGHTING SISTEMS ROMANIA RT. (Electromureş Rt.) ALKALMAZ: műanyagfröccsöntésben – előállítás, feldolgozás, galvanizálás, hegesztés és összeszerelés – gyakorlattal rendelkező MUNKÁSOKAT; SMT- (felületszerelési technológia) OPERÁTORT az SMT-gépek (Solder Paste Printer, Pick and Place Machine, Reflow Oven, AOI) irányítására, a munkafolyamatok követésére; MUNKÁSOKAT elektronikus áramkörök gyártásának végső fázisához (ellenőrzés, csomagolás). Az önéletrajzokat nyújtsák be a részvénytársaság székhelyére, Marosvásárhelyen a Călăraşilor utca 112–114. sz. alá. Érdeklődni a 0744-390-767-es telefonszámon. (63612-I)

MŰEMLÉKEK HOMLOKZATÁNAK FELÚJÍTÁSÁRA SZAKOSODOTT KFT. MUNKATÁRSAT keres. Kedvező bérezés. Bővebb információk a következő telefonszámon: 0731-709-613. (63618)

AUTÓSZERVIZ TAPASZTALATTAL rendelkező AUTÓSZERELŐT alkalmaz Marosszentgyörgyön, napi 8 órával. Jelentkezni a következő telefonszámon lehet: 0722-577-240. (sz-I)

ALKALMAZUNK SZENDVICSKÉSZÍTŐT, TAKARÍTÓNŐT. Nyolcórás munkaprogram, előnyös munkabér, étkezési jegyek. Tel. 0741-215-738. (21220)

PÉKEKET, PÉKSÜTEMÉNY-KÉSZÍTŐKET és RAKTÁROST alkalmazunk pékségbe. Előnyös munkabér, nyolcórás munkaprogram, étkezési jegyek. Tel. 0744-403-114. (21220)

Gateway to Transylvania
TRANSYLVANIA AIRPORT
TARGU MURES
Budapest
Dortmund
London
Memmingen
Antalya
Hurghada
www.aeroportultransilvania.ro

DORA OPTICS
OPTIKA • KONZULTÁCIÓK • KIVIZSGÁLÁSOK • MŰTÉTEK

A SZEMÜVEGET VAGY A SZABADSÁGOT VÁLASZTOD?
FELEJTSD EL A DIOPTRIÁKAT!

LÉZERES SZEMMŰTÉTEK

DORAOPTICS.RO ▪ 0733-553.976
MAROSVÁSÁRHELY, MĂRĂȘEȘTI TÉR 21 (DORA MEDICALS)

ÍZÜLETI FÁJDALOMMAL küszködik?
Csökkentse a láb, hát vagy kéz fájdalmait

Magyar Családi Balzsam
fájdalomcsillapító és gyulladáscsökkentő balzsam
*** gyógynövényes

MAGYAR TERMÉK-NAGYDÍJ

Most INGYENES házhozszállítás

TEL: 0724/601-078
www.naturcomodit.ro

therezia®

Marosvásárhelyi Rádió Románia
www.marosvasarhelyiradio.ro
96 FM
106,8 FM
1323 AM

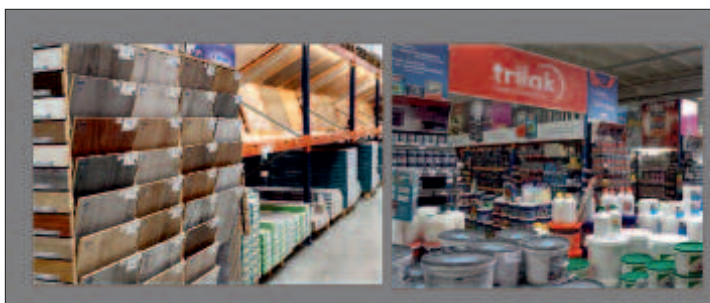

marosvásárhelyi és a cserefalvi
SURTEC Áruház

LEGYEN ÖN IS MUNKATÁRSUNK !

bolti eladókat
pénztárosokat
keres

Supermarket tehnic
SURTEC
Műszaki Barkács Áruház

Feladatköre:
- A bolt termékeinek eladása
- Polcok feltöltése áruval

Elvárások:
- Középfokú végzettség
- Román, magyar nyelvtudás
- Tapasztalat előnyt jelent

Amit kínálunk:
- Versenyképes jövedelem
- Folyamatos szakmai fejlődés

www.surtectgm.ro

Az önéletrajzokat kérjük juttassák el a Surtec áruház vevőszolgálatára vagy a következő e-mail címre:
surtec@surubtrade.ro